

KUORTANEEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

1.1. - 31.12.2023

Khall 25.3.2024 § 49

Kvalt

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	4
1.1.2 Kunnan hallinto	6
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	10
1.1.5 Kunnan henkilöstö	11
1.1.6 Ympäristötekijät	13
1.1.7 Muut ei taloudelliset asiat	13
1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä	13
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä	17
Sisäinen valvonta	18
Riskien hallinta	18
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	19
1.3.1 Tilikauden tulos	19
1.3.2 Toiminnan rahoitus	22
1.5 Kunnan kokonaistulot ja menot	28
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	29
1.6.1 Konsernirakenne	29
1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus	29
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio tulevasta kehityksestä	29
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	32
1.7 Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	36
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	36
2.1 Käyttötalouden toteutumisvertailu	36
2.1.1 KUNNANHALLITUS	36
2.1.2 SIVISTYSLAUTAKUNTA	38
2.1.3 TEKNINEN LAUTAKUNTA	43
2.1.4 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	46
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	48
2.3 Investointiosan toteutuminen	48
4.4 Rahoitusosan toteutumisvertailu	50
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	51
3.1 Kunnan tuloslaskelma	51
3.2 Kunnan rahoituslaskelma	52

3.3 Kunnan tase	53
3.4 Konsernin tuloslaskelma	55
3.5 Konsernin rahoituslaskelma	56
3.6 Konsernin tase	57
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	59
4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	59
4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	59
4.3 Tuloslaskelman liitetiedot	60
4.4 Tasetta koskevat liitetiedot	62
4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	62
4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	66
4.5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	68
5. HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	69
6. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	70
6.1 Kuortaneen Vesihuoltolaitos	70
6.1.1 Tuloslaskelmat	71
6.1.2 Rahoituslaskelma	73
6.1.3 Tase	74
6.1.4. Toimintakertomus 2023	75
7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	78
8. KÄYTETYT KIRJAPITOKIRJAT	80

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen siirtyminen vuoden 2023 alussa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle näkyi selkeästi kuntien talouden rakenteessa. Kuortaneen kunnan toimintamenoista mutta toisaalta myös verotuloista ja valtionosuuksista poistui noin puolet. Vuoteen 2022 nähden kunnan toimintakate (10,9 milj. euroa) suunnilleen puolittui.

Kunnan verotulot (6,9 milj. euroa) toteutuivat noin 100.000 euroa budjetoitua paremmin. Toimintatuotot (3,47 milj. euroa) ylittivät talousarvion + 17,7 %:lla, toimintakulut (14,35 milj. euroa) + 3,1 %:lla. Vuosikate (2,6 milj. euroa) heikkeni edellisvuoteen verrattuna noin 300.000 euroa. Valtakunnallinen korkotason nousu näkyi selvästi, kunnan korkokulut nousivat vuoteen 2022 nähden yli 130.000 euroa. Tilikauden tulos muodostui kuitenkin 1,182 milj. euroa ylijäämäiseksi. Taustalla oli pitkälti valtionosuuksien (6,725 milj. euroa) ennakoitua parempi toteutuminen. Talousarviossa valtionosuudet oli arvioitu 6,121 milj. euron tasoon. Valtionosuuksien kasvu kohdistui opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin, missä näkyy myönteinen käynnissä oleva lukion kasvutrendi.

Tulevaisuus kuntatalouden osalta on tällä hetkellä sumuinen. Epävarmuutta lisää muun muassa valtionvarainministeriön marraskuussa 2023 julkaisemat kuntien tulevat peruspalvelujen valtionosuusleikkausleikkaukset. Voidaankin arvioida ja tulee varautua siihen, etteivät Kuortaneen kunnankaan taloudelliset tulokset ole tulevina vuosina tilinpäätösvouden tasoisia.

Lukiota koskien kuluneena vuonna tehtiin kehittämistyötä niin toiminnallisen suunnittelun kuin tilojen laajentamisenkin osalta. Ensimmäiseen liittyen kunnassa toimi lukion kehittämistyöryhmä, toista osaluuetta työstävänä lukion suunnittelu- ja rakentamistoimikunta. Syksyllä 2023 kunnanvaltuusto hyväksyi laajennustyön käynnistäneen ja sille sisällön antavan hankesuunnitelman. Helmikuussa 2024 kunnanhallitus hyväksyi laajentamista koskevat luonnossuunnitelmat. Maaliskuussa 2024 rakennushankkeen määrärahaa korotettiin kunnanvaltuuston päätöksellä yhteensä 2,2 milj. euron tasoon. Työtä jatketaan kuluvan vuoden aikana, rakentamisivaiheeseen päästään näillä näkymin kesällä. Laajennusosa on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2025.

Kuortaneen Urheiluopiston kanssa yhteisen uintikeskus-hankkeen valmistelu jatkui kuluneena vuonna. Kuortaneen Uintikeskus Oy:n johdolla toteutettiin keskusta koskevien suunnitelmien laatiminen, joita kunta osaltaan rahoitti 219.000 eurolla. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi maaliskuussa 2023 hankkeelle 2,5 milj. euron avustuksen. Syyskuussa kunta käsittelee keskuksen rakentamisivaiheeseen etenemistä, päättäen osallistua keskuksen rakentamiseen 3,5 milj. eurolla. Uintikeskuksen kustannustaso on noussut merkittävästi alkuperäisestä, ja valtiolta on haettu hankkeelle lisää avustusta. Kuluvan vuoden keväällä saadaan varmuus mahdollisesta lisäavustuksesta, joka selkeyttää keskuksen toteutumismahdollisuuksia.

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden kuntatason järjestämisvastuulle siirtoon liittyvä uudistus (TE2024) eteni tiiviisti vuoden 2023 aikana. Huhtikuussa 2023 Kuortane päätti osallistua niin sanottuun Itäisen työllisyysalueen valmisteluun, jonka muodostavat Kuusiokuntien ja Järviseudun kunnat sekä Kauhava ja Lapua. Työllisyysalue rakentuu kuntayhtymämallin mukaisesti. Kuntayhtymän perussopimus ja työllisyysalueen järjestämissuunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa kesäkuussa. Uusi organisaatio sai nimekseen Kuntayhtymä Kymppi. Uudistuksen valmistelu jatkuu aktiivisesti alkaneena vuonna jo toimivan kuntayhtymän sekä hankkeen valmistelutyöryhmän toimesta. TE-palvelut siirtyvät kuntayhtymälle 1.1.2025 ja uudistuksen myötä kunnille muodostuu uusi valtionosuustehtävä. Kymppin alueella rahoitus ohjautuu kuntayhtymälle. Uudistuksessa tärkeää on muun muassa palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus.

Kunnan ravintohuollon in-house -yhtiö Kokkaamo Ateriapalvelut Oy aloitti toimintansa 1.2.2023. Muutoksen ja uusien toimintakäytänteiden matkaan lähdön voidaan arvioida onnistuneen hyvin. Yhtiö tuottaa ostopalveluna kunnalle sivistystoimen ja henkilöstön ruoan, hyvinvointialueelle niin sanotun sote-

ruoan. Kuortaneen kunnalla on yhtiön hallituksessa edustus, kuten muillakin yhtiön omistajakunnilla ja hyvinvointialueella.

Kuortaneella käynnissä olevat energiahankkeet etenivät kuluneen vuoden aikana etenkin Napalankallioiden ja Hietaharjunkankaan tuulivoimahankkeen sekä Honkisaarennevan ja Ypyrinnevan aurinkovoimahankkeiden osalta. Tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja kaavaluonnos valmistuivat ja aurinkovoimahankkeille myönnettiin rakennusluvut. Vuoden aikana toteutetuista teknisistä investoinneista suurimpia olivat Tervatien loppuosan rakentaminen ja valaiseminen (noin 123.000 euroa) sekä Ahjontien parantaminen (noin 108.000 euroa). Tervatien jatkeen myötä Kortesmäen asuntoalueelle syntyi uusia tontteja.

Vapaa-ajan asumisen kehittämisen kannalta merkittävää vuoden aikana oli kunnan strategisen aluesuunnitelman mukaisen puutarhakylän suunnittelu Hietaniemeen Sysilammen alueelle, jota koskien kunta teki päätöksiä maanhankinnoista alueelta. Kesällä kunnanvaltuusto myönsi kunnan maanhankintoja varten 300.000 euroa lisämäärärahaa.

Kuusiokuntia koskevana merkittävänä tapahtumana voidaan todeta hyvinvointialueen lokakuussa 2023 tekemä päätös irtisanoa Kuusiolinna Terveys Oy:n palvelusopimus päättyään vuoden 2026 alussa. Sopimus on siirtynyt soten järjestämisvastuun myötä kunnista hyvinvointialueelle. Päätöksen käytännön vaikutuksia Kuortaneelle on vielä vaikea ennakoida.

Vuoden aikana kuntastrategiaa tarkasteltiin, ja asiakirjaan hyväksyttiin alkuvuodesta 2024 niin sanottu välipäivitys. Päivityksen myötä asiakirjassa korostuvat aiempaa enemmän esimerkiksi vapaa-ajan asumisen, koulutuspalveluiden kehittämisen ja TE-uudistuksen teemat. Asiakirja uudistetaan kokonaisvaltaisemmin tulevan kunnanvaltuuston aloitettua toimikautensa. Strategiatyöhön liittyen kuluvan vuoden alussa hyväksyttiin myös uudistetut elinkeino- ja kulttuuristrategiat.

Kunnan henkilöstö ansaitsee taas ison kiitoksen vuoden aikana tehdystä työstään.

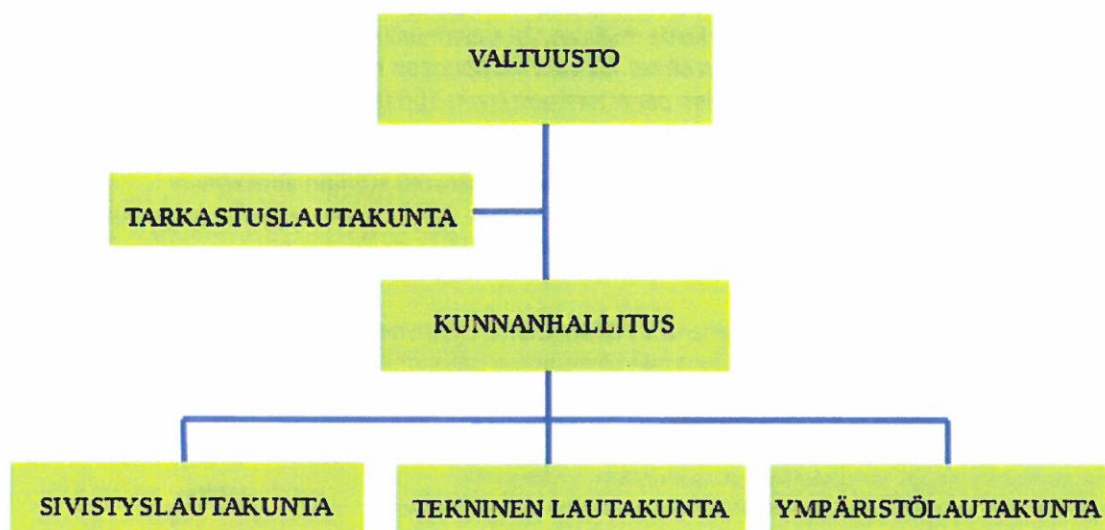

Teemu Puolijoki

kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnan hallinto

Toimielinorganisaatio 31.12.2023

Toimielinten kokoonpanot 1.1.-31.12.2023

KUNNANVALTUUSTO

Suomen Keskusta	8
Kansallinen Kokoomus	6
Perussuomalaiset	4
Kristillisdemokraatit	1

Puheenjohtaja Ridanpää-Taittonen Annu KOK		
I varapuheenjohtaja Palomäki Seppo PS		
II varapuheenjohtaja Rantanen Jukka KESK		
Valtuutetut:	Lantela Antti, KESK	Sallila Ville, PS
Abdalla Ali, KOK	Lampinen Tauno, PS	Varila Riikka, KOK
Haapa-aho Anne, KESK	Lindahli Tuija, PS	Yli-Hynnälä Antti, KESK
Honkala Pasi, KD	Mäki-Mustapää Eeli, KESK	Yli-Kuha Hanna, KESK
Laitila Arttu, KESK	Peltokangas Jaakko, KOK	Ylikantola Susanna, KESK
Laitila Rauno, KOK	Salimäki Juha-Matti, KOK	

KUNNANHALLITUS

Puheenjohtaja Haapa-aho Anne, KESK		
Varapuheenjohtaja Varila Riikka, KOK		
Jäsenet		
Lampinen Tauno, PS	Salimäki Juha-Matti, KOK	Ylikantola Susanna, KESK
Mäki-Mustapää Eeli, KESK	Santanen Alpo, KD	

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Puheenjohtaja Peltokangas Jaakko, KOK		
Varapuheenjohtaja Lindahl Tuija, PS		
Jäsenet		
Ala-Lahti Jari, KESK	Liesmäki Merja, KOK	Siljamäki Ulla, KESK
Kovaniemi Antti, PS	Ruismäki Virpi, KESK	

TKNINEN LAUTAKUNTA

Puheenjohtaja Yli-Hynnilä Antti, KESK		
Varapuheenjohtaja Abdalla Ali, KOK		
Jäsenet		
Haarajärvi Annika, KESK	Pesonen Nora, KOK	Virtaniemi Jyrki, KD
Lantela Antti, KESK	Salminen Annukka, PS	

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Puheenjohtaja Sallila Ville, PS		
Varapuheenjohtaja Laitila Arttu, KESK		

Jäsenet		
Kivimäki Johanna, KOK	Lampinen Kirsti, PS	Takala Jouni, KESK
Kiviniemi Mervi, KESK	Santanen Hannu, KOK	

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Puheenjohtaja		
Yli-Kuha Hanna, KESK		
Varapuheenjohtaja		
Palomäki Seppo, PS		
Jäsenet		
Immonen Heikki, KOK	Kuusisto Eila, KD	Sippola Mauno, KESK

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

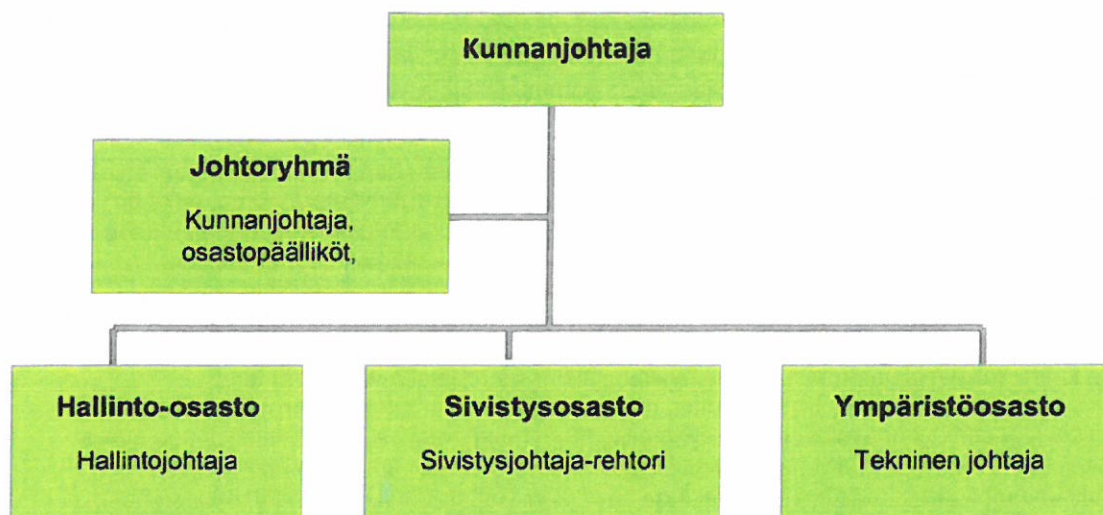
Puheenjohtaja		
Kuha Sirpa, KOK		
Varapuheenjohtaja		
Kattelus Markku, PS		
Jäsenet		
Iivola Martti, KESK	Eskeli Elina, KD	Kontola Veikko, SDP

Kunnanhallituksen ja lautakuntien esittelijät 2023

Kunnanhallitus: Kunnanjohtaja
 Sivistyslautakunta: Sivistysjohtaja-rehtori, Kirjastonjohtaja-vapaa-aikavastaava
 Tekninen lautakunta: Tekninen johtaja
 Ympäristölautakunta: Rakennustarkastaja, Ympäristöpäällikkö

Virasto-organisaatio 31.12.2023

Tilivelvolliset viranhaltijat 2023

Virka	Viranhaltija
Kunnanjohtaja	Teemu Puolijoki
Hallintojohtaja	Jaana Salo
Elinkeinovastaava	Aapo Petäjaniemi
Sivistysjohtaja-rehtori	Sanna Koivisto
Kirjastonjohtaja-vapaa-aikavastaava	Katja Kyllönen
Lukion rehtori	Juha Virtanen
Liikuntas sihteeri	Tuomas Mikkola (31.7.2023 saakka)
Varhaiskasvatuspäällikkö	Merja Ahola
Tekninen johtaja	Martti Ranta
Kiinteistöpäällikkö	Arto Ojala
Rakennusmestari	Juuso Ojala (25.9.2023 lukien)
Palvelupäällikkö	Mari Virtaniemi (31.1.2023 saakka)
Rakennustarkastaja	Katja Karonen
Ympäristöpäällikkö	Jukka Kotola

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Vuoden 2023 bruttokansantuote supistui 1,0 %. Koko vuoden 2023 kehitystä tarkasteltaessa teollisuuden toimialoista vain metalliteollisuus sekä energia-, vesi- ja jätehuolto kasvoivat. Rakentamisen volyyymi on pienentynyt vuoden 2022 alkupuolelta lähtien ja jatkoi supistumistaan koko vuoden 2023 ajan. Kaupan volyyymi jäi vuonna 2023 edellisvuotta pienemmäksi. Majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvoi vuonna 2023 vahvan ensimmäisen neljänneksen ansiosta, mutta sen jälkeen suunta on näyttänyt alaspäin. Muista palvelutoimialoista informaatio ja viestintä kasvoi vuonna 2023 varsin tasaisesti, mutta liikenteen toimialan volyyymi jäi toisen ja kolmannen neljänneksen kasvusta huolimatta selvästi edellisvuotta alemmalle tasolle.

Vuonna 2023 viennin volyyymi pieneni 1,8 % ja tuonnin volyyymi 7,4 %. Yksityiset kulutusmenot pienenivät 1,0 %. Julkiset kulutusmenot kasvoivat 5,1 %. Yksityiset investoinnit supistuivat 3,5 % ja julkiset investoinnit 12,5 %

Vuonna 2023 työllisten määrä kasvoi 0,5 %, mutta tehdyt työtunnit vähenivät 0,5 % edellisestä vuodesta. Vuonna 2023 työttömyysaste oli 7,2 %, kun se edellisenä vuonna oli 6,8 %. Koko vuoden palkkasumma kasvoi 4,9 %. (Kansantalouden neljännesvuositilinpito 2023, 4. vuosineljännes. Tilastokeskus 29.2.2024)

Kuntatalous saavutti vuonna 2023 tasapainon viiden vuoden tauon jälkeen, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Tilikauden tulos oli 1,8 miljardia euroa, mikä on suuruudestaan huolimatta kuitenkin ennakoitua heikompi. Kuntaliiton mukaan poikkeuksellisen vahvat tulosluvut selittyvät poikkeuksellisilla kertaerillä. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruisiksi arvioidut verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä. Ilman poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Vuosi 2023 oli merkittävä kuntataloudelle sikäli, että kuluista lähtivät sote-palvelujen järjestämiskulut vastuun siirryttyä hyvinvointialueille. Samalla vähenivät tulot. Toimintamenot supistuivat arviolta 50–60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien vuoksi pienempi. Kunnille maksettiin ennakollisen sote-siirtolaskelman mukaan myös noin 500 miljoonaa euroa liikaa valtionosuuksia, jotka ovat määrää peräi takaisin valtiolle lähivuosina. Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla. Kuntien lainakannan keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin huomattavasti markkinakorkoa hillitymmiin. (Tilinpäätösten ennakoit julki: Kunnat tekivät vahvan tuloksen vuonna 2023, mutta ilman poikkeuksellisia kertaeriä kuntatalous olisi vakavasti alijäämäinen. Kuntalehti 6.2.2024)

Kuortane kuuluu Kuusiokuntien seutukuntaan, jossa työttömiä työnhakijoita joulukuussa 2023 oli 868 henkilöä (muutos vuoden takaiseen +312 henkilöä). Kuortaneella työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2023 88 henkilöä, joka on 6,0 prosenttia työvoimasta (muutos vuoden takaiseen +19 henkilöä). Lukema on Etelä-Pohjanmaan maakunnan pienin (keskiarvo maakunnassa 8,6 prosenttia). (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, TE-palvelut: Etelä-Pohjanmaa työllisyyskatsaus, joulukuu 2023).

Kuortaneen asukasmäärä 31.12.2023 (3.382 henkilöä) väheni 56 henkilöä edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden.

1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät kuntatason järjestämisvastuulta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Kuusiokunnissa palvelujen järjestämisvastuulliseksi toimijaksi tuli Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, mutta Kuusiolinna Terveys Oy toimii edelleen sote-palvelujen tuottajana. Lokakuussa 2023 hyvinvointialue kuitenkin päätti irtisanoa palvelusopimuksen Kuusiolinnan kanssa 1.1.2026 lukien. Kuortaneella Kuusiolinna tuottaa palveluja kunnan hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon voimaannapolain mukaisesti vuokraamissa toimitiloissa. Vuokrasopimukset ovat lain mukaan voimassa tällä hetkellä 31.12.2025 asti. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä kunnan toimintamenot ja verorahoitustulot (verotulot + valtionosuudet) käytännössä puolittuivat.

Sote-uudistus vaikutti Kuusiokunnissa aiemmin järjestämisvastuullisena toimineen Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijänpurkautumiseen. Purkautumisen seurauksena kunnalle syntyi -257.737,50 euroa fuusiotappiota. Tappio syntyi kunnalle siirtyneiden omaisuusarvon (terveysaseman kiinteistö, osuus saamisista ja rahavaroista, yht. 1.077.430,57 €) ja kunnan vastuulle siirtyneiden velkojen määrän sekä alaskirjatun kuntayhtymäosuuden arvon (yht. 1.335.168,07 €) erotuksesta.

Työvoima- ja yrityspalvelujen siirtyminen kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 (TE-uudistus) työllisti vuoden 2023 aikana myös Kuortaneen kuntaa. Keväällä 2023 kunta päätti osallistumisesta Itäisen alueen työllisyysaluevalmisteluun, kesällä hyväksyi aluetta koskevan aiesopimuksen sekä syksyllä perustettavan Kymppi-kuntayhtymän perussopimuksen ja järjestämisaluetta koskevan järjestämisuunnitelman.

Kunnan ja Kuortaneen Urheiluopistosäätiön yhteiselle uintikeskus-hankkeelle myönnettiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta 2,5 milj. euron valtionavustus maaliskuussa 2023. Syksyllä kunta ja

Urheiluopisto käsittelivät hankkeen jatkoa. Kunnanvaltuusto päätti 18.9.2023 § 104 kunnan osallistuvan uintikeskuksen rakentamiseen yhdessä Urheiluopiston kanssa 3,5 milj. eurolla. Hanke ei kuitenkaan edennyt rakentamisvaiheeseen ainakaan vielä tilinpäätösvuonna johtuen nousseesta kustannustasosta ja puuttuvasta rahoituksesta kokonaiskustannuksiin nähden. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi hankkeen rakentamisen käynnistämiseksi lisäaikaa 30.6.2024 asti.

Vuonna 2020 hyväksytyt lukion kehittämissuunnitelman tavoitteet ovat pääosin toteutuneet, ja suunnitelman päivittämistyötä on vuoden 2023 aikana tehnyt siihen nimetty työryhmä. Lukion kasvava oppilasmäärä on tuonut tarpeen tarkastella myös lukion tilojen riittävyttä. Kunnanvaltuusto hyväksyi 9.10.2023 § 111 lukion laajentamisen hankesuunnitelman. Laajentamisen osalta työskentelee sitä varten perustettu suunnittelu- ja rakentamistoimikunta. Kunnanhallitus hyväksyi hankkeen luonnossuunnitelmat kokouksessaan 19.2.2024 § 29. Luonnossuunnitelmien ja hankkeen tarkentuneen kustannusarvion myötä kunnanvaltuusto muutti talousarvion investointiosan määrärahaa hankkeen osalta 1,1 milj. euroksi sekä vuoden 2024 että vuoden 2025 osalta (hyväksytyssä talousarviossa 900.000 euroa molempien vuosien osalta).

Vuoden aikana kunta valmisteli puutarhakylä-hanketta Sysilammen alueelle ja teki päätöksiä alueen maanhankinnoista. Kunnanvaltuusto myönsi 19.6.2023 § 95 investointiosaan 300.000 euron lisämäärärahan maanhankintaan.

Kunta toteutti kesän 2023 aikana tonttikampanjan, jossa osaa kunnan tonteista ja määräaloista myytiin euron hinnalla. Loppuvuodesta 2023 valmisteltiin laajempaa, vuotta 2024 koskevaa kuntamarkkinointikampanjaa.

Vuoden 2023 aikana kunnassa käynnistyi kaksi aurinkovoimahanketta. Näistä hankkeista molemmille myönnettiin vuoden kuluessa kunnan toimesta rakennuslupa.

Kunnan toimintatuotot toteutuivat kuluneena vuonna noin 17,7 % (+ 552.834 euroa) budjetoitua paremmin ja valtionosuudet noin 9,9 % (+ 604.215 euroa) paremmin. Toimintakulujen toteutuma oli noin 3,1 % (- 446.304 euroa) alkuperäistä talousarviota runsaampi.

1.1.5 Kunnan henkilöstö

Henkilöstövoimavaroja koskevat laskelmat noudattelevat uutta vuoden 2022 alusta voimaan tullutta Kuntatyönantajien kunnille antamaa yhteistä suositusta. Näin ollen edellisen vuoden tiedot eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia.

Kunnan henkilöstömäärä toimialoittain 2023 vuoden viimeisenä päivänä oli yhteensä 177 henkilöä. Tästä vakinaisen henkilöstön määrä oli 132 ja määräaikaista 45. Henkilötyövuosina laskettuna henkilöstöä on ollut yhteensä 166,8. Tästä vakinaisia 118,5 ja määräaikaista 48,3.

Henkilöstömäärän vaihtelu vuoden aikana ja osa-aikatyötä tekevien osuus henkilöstöstä vaikuttavat siihen, että henkilötyövuosi kuvaakin paremmin vuoden aikana palvelussuhteessa ollutta työvoimaa kuin henkilöstön lukumäärä.

Toimiala	31.12.2023			Henkilötyövuodet		
	vakinaiset	määräaik.	yht.	vakinaiset	määräaik.	yht.
Hallinto	9	0	9	6,95	0,85	7,8
Sivistys	89	40	129	80,13	39,98	120,11
Tekninen	31	5	36	29,18	7,13	36,31
Ympäristö	3	0	3	2,22	0,33	2,55
Yhteensä	132	45	177	118,49	48,34	166,77

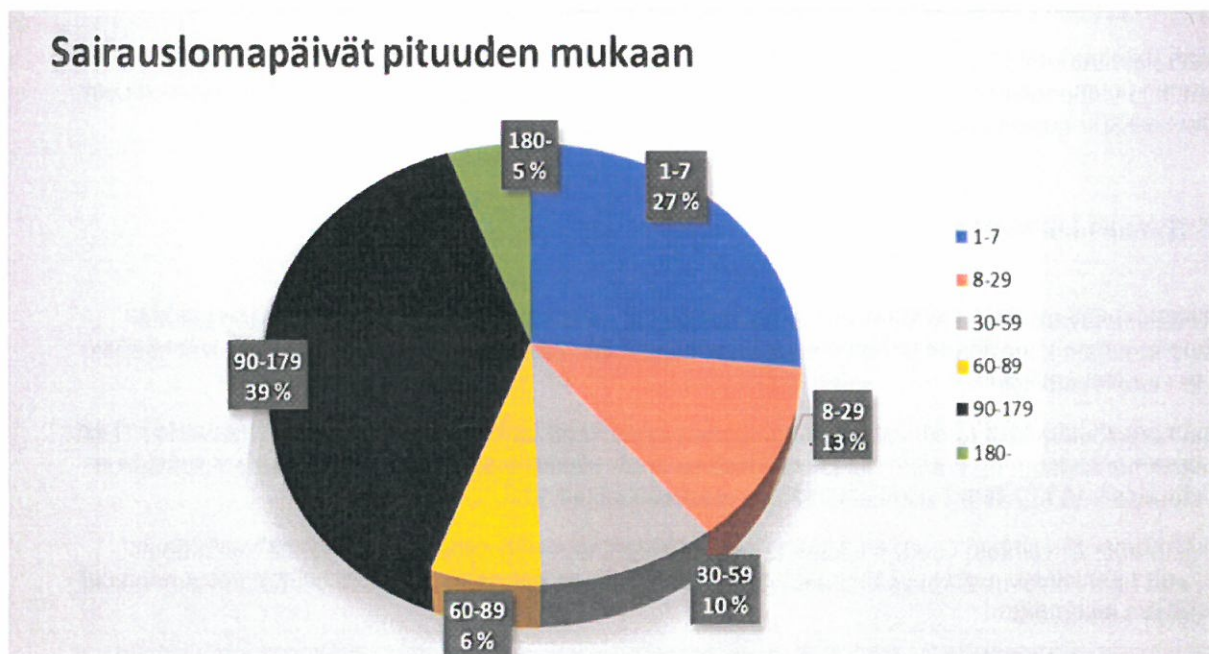
Kunnan työntekijöiden sairauspoissaoloja kertyi vuonna 2023 yhteensä 3295 kalenteripäivää, mikä on keskimäärin 19,7 kalenteripäivää / henkilötyövuosi.

Sairauspoissaoloprosentti lasketaan sairauspoissaolojen osuutena teoreettisesta säännöllisestä työajasta: Sairauspoissaoloaika (pv) / koko henkilöstön teoreettinen säännöllinen työaika (pv) x 100 = sairauspoissaolo %. (Teoreettinen työaika on laskettu vähentämällä kalenterivuoden päivistä lauantait, sunnuntait ja työaika lyhentävät arkipyhät. Määräaikaisen henkilöstön teoreettinen työaika on laskettu palvelussuhteen ajalta.)

	%
Sairauspoissaoloprosentti	5,62
0 päivää sairastaneet (%-osuus henkilöstöstä)	60,2 %

Nolla päivää sairastaneiden prosenttiosuus on laskettu koko vuoden aikana palvelussuhteessa olleesta henkilömäärästä (ei palvelussuhteiden lukumäärästä).

Sairauslomapäivät jaoteltuna poissaolon pituuden mukaan %

Yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunta on kokoontunut vuonna 2023 neljä kertaa ja käsitellyt 28 asiakohtaa.

Kunnan henkilöstötilinpäätöksessä, joka on laadittu erikseen, on laajemmin henkilöstöä koskevat tiedot.

1.1.6 Ympäristötekijät

Kuortaneen kunnassa ympäristösuojelun viranomaistehtävät on määrätty ympäristölautakunnalle ja sen alaiselle viranhaltijalle.

Kunta on mukana ilmastostrategiaan liittyvässä ns. Kestävät-yhteistyössä Alavuden, Lapuan, Kauhavan ja Kurikan kaupunkien kanssa. Valtaosa alueemme kasvihuonekaasupäästöistä muodostuu maataloudesta ja liikenteestä.

Kiinteistöjen saneeraus, energiatehokkuuden parantaminen sekä uusiutuvien energiamuotojen suosiminen tarjoavat parhaimmat mahdollisuudet päästövähennysten toteuttamiseen. Myös kunnan investointihankkeisiin on sisällynyt kestävän kehityksen tavoitteita, mm. uuden alakoulun suunnittelussa on huomioitu käytön ekologisuus ja toimintavarmuus.

Ilmastonmuutoksesta johtuvat säätilan ääri-ilmiöt (sähkönjakeluun vaikuttavat myrskyt, äkilliset rankkasateet, pitkät sateettomat jaksot jne.) aiheuttavat sen, että esim. tulvia voi esiintyä kevään lisäksi myös muina vuodenaikoina. Äkilliset rankkasateiden aiheuttamat kesätulvat saattavat aiheuttaa ongelmia etenkin pienissä vesistöissä, kuten Kaarankajoessa. Tulvat aiheuttavat myös voimakasta ravinnekuormitusta vesistöihin.

Pitkät sateettomat jaksot saattavat vastaavasti aiheuttaa yksityisten kiinteistöjen talousvesikaivojen kuivumista ja pitkään jatkuessa myös tärkeiden pohjavesialueiden pohjaveden pinnat lähtevät laskuun.

Talvikuukausien lämpötilojen ja sadannan voimakas vaihtelu kuormittaa osaltaan tieverkkoa ja aiheuttaa haasteita mm. liukkauden torjunnassa, tierumpujen jäätymisessä jne.

1.1.7 Muut ei taloudelliset asiat

Kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäsenten, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien, kunnanjohtajan sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijän on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään sidonnaisuusrekisteriin, jota valvoo tarkastuslautakunta. Lautakunta seuraa ilmoitusvelvollisuuden noudattamista, tarkastaa tiedot ja saattaa ilmoitukset vuosittain valtuustolle tiedoksi.

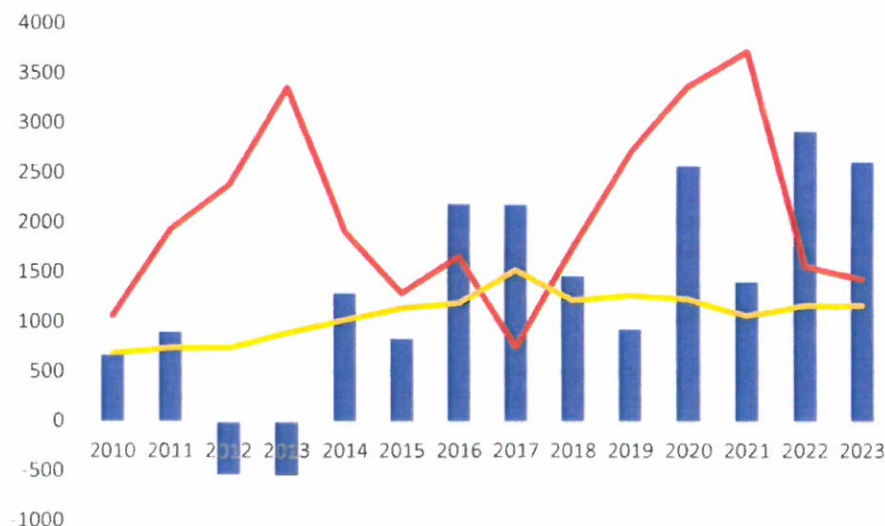
Kunnanvaltuusto hyväksyi 8.10.2018 § 33 Kuortaneen kunnan sisäisen valvonnan ohjeen, jonka mukaan hankintojen suorittamisessa noudatetaan voimassa olevien lakien lisäksi kunnanhallituksen 19.12.2022 § 264 hyväksymää Kuortaneen kunnan hankintaohjetta.

Kuortaneen kunnassa on kunnanhallituksen hyväksymä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka kulmakivinä on tasa-arvo, yhteinen päämäärä, osaamisen ja aktiivisuuden huomioiminen sekä asiakaspalveluasenne. Sen tarkoituksena on esittää ne tavoitteet ja toimenpiteet, joilla voidaan edistää työyhteisön yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä parantaa työhyvinvointia ja edistää työhön sitoutumista kunnan palveluksessa

1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 tulos 1.181.868,69 euroa ylittyi 470.259 euroa verrattuna vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden. Tätä selittää valtionosuuksien ennakoitua parempi kertymä.

Kun vuoden 2023 ylijäämä lisätään taseen yli- / alijäämätilille muodostui 31.12.2023 taseen ylijäämäksi 8.608.120,94 euroa.

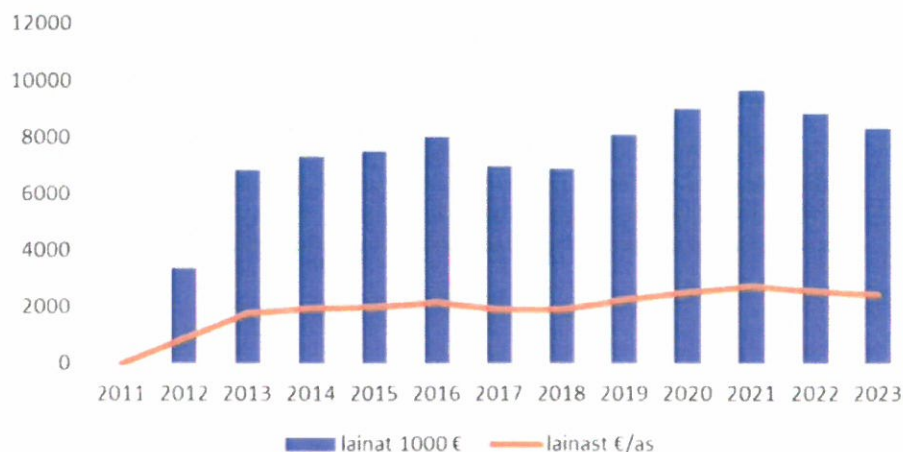

Vuosikate (sin) / nettoinvestoinnit (pun) / poistot (kelt) 1000 €

Pitkällä aikavälillä kunnan nettoinvestoinnit ovat ylittäneet vuosikatteen määrän useana vuonna. Tällöin investoinnit on jouduttu rahoittamaan lainarahoituksella siltä osin, kun investointien määrä on ylittänyt vuosikatteen. Vuosina 2022 ja 2023 tulo-rahoitus on riittänyt kattamaan nettoinvestoinnit. Vuoden 2023 investointimenot olivat 1.937.777,61 € ja kun siitä vähennetään käyttöomaisuuden myyntitulot, jää nettoinvestointien arvoksi 1.430.742,38 €. Käyttöomaisuuden myyntituloja kertyi Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijäyhityksen kuntayhtymäosuudesta sekä Kokkaamo Ateriapalvelulle myydystä keskuskeittiön irtaimistosta. Vuonna 2023 lainakanta väheni 518.483,85 euroa. Kunnan korollinen vieras pääoma oli vuoden lopussa 8.303.778,15 euroa. Asukasta kohden laskettuna tämä on euroa 2.455,29 euroa.

Viimeisen 10 vuoden aikana nettoinvestoinnit (v. 2014-2023) ovat olleet yhteensä 20,7 milj. euroa. Kunnan velkamäärä vastaa n. 40 %:a investointien määrästä.

Lainakanta ja lainat/asukas

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Syksyn 2023 arviointitilanteessa on käyty läpi edellisessä arvioinnissa havaitut riskit ja etenkin niihin kohdistuneiden toimenpiteiden vaikutus riskitasoon. Myös tarkastelujaksolla mahdollisesti havaitut uudet riskit on otettu mukaan arviointiin.

Helmikuussa 2022 käynnistynyt Ukrainan sota luo maailmanlaajuisia vaikutuksia, ja luo varautumistarpeita myös Kuortaneen kuntaan. Toiminnallisen varautumisen kysymysten (esimerkiksi kyberhyökkäykset, sähkökatkot, sotilaallinen uhka) ohella sota aiheuttaa taloudellista riskiä esimerkiksi inflaation ja korkotason nousun muodossa.

Jo vuoden 2022 toimintakertomuksessa käsiteltyjen, vuotta 2023 koskevien kunnallisvalitusten ohella vuonna 2023 jätettiin Vaasan hallinto-oikeudelle valitus kunnanvaltuuston 30.1.2023 § 4 päätöksestä Omavelkaisen takauksen myöntäminen Kuortaneen Uintikeskus Oy:n ottamalle luottolimiitille. Asiaan tuli ratkaisu toimintakertomusvuoden aikana. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen.

Kunnanhallituksen 12.6.2023 § 389 päätöksestä Kiinteistökauppa kunnan ja JSS-Service Oy:n välillä jätettiin valitus Vaasan hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeus kumosi kunnan päätöksen 21.3.2024 antamallaan päätöksellä.

Ympäristölautakunnan päätöksestä 10.10.2023 § 50 Biokaasulaitoksen ympäristölupa, Kuortaneen energiaosuuskunta jätettiin valitus Vaasan hallinto-oikeudelle. Asian ratkaisu on vielä kesken.

Taloudelliset riskit

Kunnan tulojen, erityisesti verotulojen, heikkoon kehittymiseen liittyvä riski on pysynyt ennallaan, se tunnistetaan ja huomioidaan kunnan toiminnassa.

Inflaation kiihtymisen aiheuttamana korkoriskin todennäköisyys on kasvanut. Talouden seuranta ja raportointi on säännönmukaista. Myös tytäryhtiöiden raportointiin on kiinnitetty huomiota.

Suurin luottoriski on Verkko-osuuskunta Kuuskaistan saneerausohjelmaan sisältyvä yli 900 000 euron velka. Ohjelman mukaan velka maksetaan pääosin saneerausohjelman viimeisenä vuonna 2026 kerralla kokonaan. Muut luottoriskit kohdistuvat lähinnä kunnan myöntämiin takauksiin eri yhteisöille. Lisäksi kunnalla on antolainasaamisia, joista merkittävä osa on omalta tytäryhtiöltä, joka harjoittaa vuokraustoimintaa.

Riskinä voidaan tunnistaa kunnan tytäryhtiö Kiinteistö Oy Kuortaneen Asuntojen tämänhetkinen taloustilanne, joka vaikuttaa erityisesti yhtiön mahdollisuuksiin uusien asumismahdollisuuksien kehittämisen osalta. Negatiivisten skenaarioiden toteutuessa yhtiön taloustilanne saattaa vaikuttaa myös sen mahdollisuuksiin selviytyä veloitteestaan esimerkiksi lainanlyhennyksiin liittyen. Riskiä tähän liittyen pidetään kuitenkin pienempänä. Sitä pystytään myös hallitsemaan esimerkiksi jossain määrin vuokrankorotusten muodossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus luo riskin sen osalta, mitkä tulevat olemaan uudistuksen vaikutukset kunnan talouteen tulevina vuosina. Kunnan budjetista on soten myötä poistunut sen suurin menoerä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, mutta toisaalta myös tuloja verojen ja valtionosuuksien muodossa on poistunut merkittävästi. Riskiä lisää valtionvarainministeriön marraskuussa 2023 ilmoittamat tarkentuneet kuntien valtionosuuksien leikkaukset, joiden päätetyt jaksotustoimenpiteet lähinnä vain siirtävät ongelmia eteenpäin. Maan hallituksen kehysriihessä 2024 käsiteltävät valtionosuusleikkausten ongelmaan liittyvät mahdolliset helpotukset eivät vielä ole tiedossa.

Sote-uudistuksen ohella muutenkin valtion taloustilanteen mahdolliset vaikutukset esimerkiksi valtionosuusleikkauksina ja alueellisen rahoituksen vähenemisenä nähdään riskinä. Riskiä hallitaan kunnan edunvalvontavoitteiden laajalla viestimisellä keskeisille päättäjille. Vaikka Etelä-Pohjanmaalle on osoitettu EU:n käynnissä olevalle rahoituskaudelle merkittävästi julkisia kehitysvaroja, mikä osaltaan parantaa alueellisen rahoituksen tilannetta ja pienentää näin siihen kohdistuvaa riskiä, vaikuttaisivat myös

uuden hallitusohjelman kirjaukset Suomen CAP-suunnitelman muuttamisesta valtion maksuosuuden pienentämiseksi rahoitukseen merkittävästi. Lisäksi mahdolliset muutokset tukialueisiin laskevat esimerkiksi yritystukien tasoa, joka pienentää myönnettäviä tukisummia. Todennäköisyys on kasvanut siihen, että julkiset kehitysvarat pienenevät tulevina vuosina.

Kunnan kannalta riskinä voidaan pitää myös tytäryhtiöiden kiinteistöjensä huoltotoiminnan hankkimista jatkossa mahdollisesti muualta kuin kunnan tilapalveluilta, jolla olisi teknisen toimen myyntituloja pienentävä vaikutus.

Osana talousriskien hallintaa on kunnassa kunnanhallituksen päätöksellä 8.1.2024 § 4 asetettu taloustyöryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella pitkäaikaisia talouden ja toiminnan säästö- ja tehostamistoimenpiteitä sekä tulojen lisäystä.

Toiminnalliset riskit

Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyen kyberhyökkäyksen mahdollisuus on kasvanut esimerkiksi käynnissä olevan Ukrainan sodan myötä. Mahdollisuus hyökkäykseen tunnistetaan ja siihen varaudutaan huolehtimalla palomuurien ja virustorjunnan ajantasaisuudesta. Myös kulunvalvonta ja henkilöstön koulutus ovat tärkeitä asioita. Koulutuksella parannetaan henkilöstön osaamista tietoturvaan ja siihen kuuluvien riskien tiedostamiseen liittyen.

Digitalisaatio ja valtiovallan taholta tulleet uudet vaatimukset verottavat asiakirjahallinnon osalta nykyistä henkilöstöresurssia. Tämän tehtäväkokonaisuuden päävastuullinen henkilöstöresurssi puuttuu tällä hetkellä kokonaan. Asiakirjahallinnon hajauttaminen eri osastoille monen eri henkilön vastuulle heikentää yhtenäisten käytäntöjen toteuttamista. Jatkuvuuden hallintaan liittyy riskejä.

Henkilöstöresurssien haavoittuvuus sairastumisten tms. johdosta tiedostetaan ja kehitetään sijaisjärjestelyjä. Tärkeää on myös työnantajan taholta henkilökohtaisen kunnan ja terveyden tukeminen, jota toteutetaan esimerkiksi E-passi-käytännön kautta ja muulla työhyvinvoinnin vahvistamisella. Houkutteleva rekrytointi parantaa ammattitaitoisen henkilöstön saatavuutta asiantuntijatehtäviin, jota voidaan edesauttaa muun muassa uusien rekrytointipalveluiden käyttöönotolla. Kuntastrategian mukaisesti myös henkilöstön osaamiseen panostamisella ja suunnitelmallisella johtamisella on tärkeä roolinsa asian osalta.

Alvarin koulun, kirjaston ja kunnantalon alueella on liikenneturvallisuudessa parannettavaa. Käynnissä olevassa hallintokorttelin kehittämishankkeessa on pureuduttu asiaan, ja alueen liikennöintiä tullaan parantamaan kunnan investointisuunnitelmaan sisällytetyn mukaisesti vuonna 2024. Yhteiskoulun parkkipaikka-alue on parantunut huomattavasti, mutta kouluun liittyvässä liikennöinnissä on riskejä edelleen.

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminnassa tärkeää on energian saannin turvaaminen. Porrasoajalla vesisäiliötilavuutta on normaalioloissa riittävästi, samoin tukkuvesitoimittajalla on tarpeelliset varavoimälähteet. Vesijohtoverkoston saastumisen ehkäisemiseksi takaiskuventtiilejä lisätään pumppaamoihin edelleen, ylä- ja alavesisäiliöitä tarkastetaan ja puhdistetaan säännöllisesti. Lyhytaikaisiin sähkökatkoksiin liittyen kunnalle on hankittu varavoimakoneita, varastoja läpikäydään säännöllisesti varaosien saatavuuden turvaamiseksi.

Hyvinvointialueen 3+1-vuodeksi vuokraamien kunnan kiinteistöjen tulevaisuus kyseisen siirtymäajan jälkeen muodostaa epävarmuustekijän tulevaisuudessa. Riskiä voidaan pienentää luomalla ja säilyttämällä hyvä ja tiivis yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Toisaalta riskiä voidaan pienentää myös miettimällä ja suunnittelemalla kiinteistöjen vaihtoehtoista käyttöä varautuen tilanteeseen, mikäli osa niistä lakkaisi sote-käytössä.

Strategiset riskit

Työllisyyskehitys on pysynyt suhteellisen hyvällä tasolla. Vaikka työttömyysaste on vuoden aikana noussut, on se vieläkin yksi Etelä-Pohjanmaan matalimmista. Toisaalta mm. seutukunnassa

tapahtuneiden työpaikkojen väheneminen ja muutosneuvottelujen tulokset eivät ole vielä täysin realisoituneet. Talouden epävarmuus voi johtaa myös haasteisiin joissakin muissakin yrityksissä, joka voi muuttaa työttömyyslukuja nopeastikin. Yrityksiä tuetaan niiden kehittämisessä ja uudistamisessa.

Ikäluokkien pienentyessä osaavan työvoiman saatavuuden riskit tulevat kasvamaan. Koulutukseen panostamisen lisäksi riskiä voidaan hallita esimerkiksi työperäisen maahanmuuton edistämällä ja kotouttamiseen panostamisella. Lisäksi Kuntayhtymä Kymppi ja vuoden 2025 alusta voimaanastuva TE-uudistus lisää kuntien työkaluja asian hoitamiseen.

Riskinä tulevaisuuden osalta tunnistetaan myös tilanne, jossa isot työllistävät yritykset lopettaisivat toimintansa tai siirtäisivät toimintaansa muualle tai menettäisivät investointimahdollisuuksiaan esimerkiksi suuren alueellisen alihankkijan seurauksena. Riskiä hallitaan muun muassa aktiivisella työllä yrittäjämönteisen ilmapiirin vahvistamiseksi, tiiviillä yhteydenpidolla yritysten kanssa, kasvuhakuisten yritysten tunnistamisella sekä yritysten stressikyvyn edistämällä.

Kunnan asuntotarjonnan tulee vastata sille asetettavaan kysyntään. Asuntotuotannon turvaamiseen tulee kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota. Myös markkinoinnin kautta pystytään vahvistamaan kunnan veto- ja pitovoimaa. Riskinä nähdään tilanne, ettei kunnan asuntotarjonta ja vetovoima riitä houkuttelemaan riittävästi väestöä kunnasta poismuuttavien tai eläköityvien tilalle, mikä aiheuttaa nettomuuttotappiota ja työvoiman määrän heikkenemistä. Kuntastrategian eräänä keskeisenä strategisena päämääränä on kunnan vetovoiman vahvistaminen, johon liittyviä riskejä pyritään pienentämään esimerkiksi käynnissä olevalla kuntamarkkinointikampanjalla.

Kunnan strategisena tavoitteena olevaan liikkumisen mahdollisuuksien kehittämiseen vaikuttaa osittain valtion suhtautuminen aihepiiriin kuuluvien hankkeiden avustamiseen. Mikäli näihin ei erilaisia avustuksia ole saatavissa, luo tämä suurempaa tarkastelutarvetta kunnan taloudellisiin mahdollisuuksiin hankkeiden ainoana rahoittajana. Kunnassa tehdään alkaneena vuonna opetus- ja kulttuuriministeriön avustamana Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma, mikä laaditun suunnitelman tasolla kehittää asiaa ja saattaa parantaa mahdollisuuksia tulevaisuudessa myös itse hankkeiden avustamiseen valtion taholta.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit liittyvät mm. henkilöihin kohdistuviin riskeihin, omaisuusvahinkoihin, keskeytyksiin, vastuisiin sekä ympäristövahinkoihin ja onnettomuuksiin. Näihin riskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuvakuutuksin. Vapaaehtoisten vahinkovakuutusten ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osalta kunnan sopimuskumppani on OP-Pohjola. Vahinkoriskeihin on varauduttu kehittämällä henkilöstön perehdytystä ja lisäämällä koulutusta.

Kunnan rakennettuun omaisuuteen ikääntymisestä, luonnonvoimista tai ilkeistä johtuvia vahinkoriskejä hallitaan säännöllisellä seurannalla ja suunnitelluilla korjaus- ja saneeraustoimenpiteillä. Myös turvallisuussuunnitelmien ajantasaisuudella on tärkeä merkityksensä.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä

Hallintosäännön sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevassa luvussa 10 on määritelty kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden ja esimiesten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut. Kuortaneen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja ohjeet on hyväksytty kunnanvaltuustossa 8.10.2018. Kunnan Konserniohjeeseen (kvalt 12.11.2018) sisältyvät tytäryhtiöiden riskienhallintaa koskeva ohjeistus.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä selkeyttää seuranta ja raportointia seuraavat seikat huomioiden

- vaikuttavuus ja tuloksellisuus,
- raportointi ja tiedon oikeellisuus

- toiminnan laillisuus ja johdon ohjeiden noudattaminen
- resurssien ja omaisuuden turvaaminen.

Esimiehet ovat ohjeistaneet alaistaan henkilöstöä.

Riskiarviointia on suoritettu kaikilla sektoreilla ohjeen mukaista luokitusta apuna käyttäen. Tunnistetut riskit on arvioitu ja kirjattu ylös. Merkittävimpien riskien hallitsemiseksi on mietitty toimintatavat ja vastuutahot. Seuranta suoritetaan vähintään vuosittain tai tarvittaessa erillisen seurantasuunnitelman mukaan.

Sisäinen valvonta

Talousarvion ja tavoitteiden toteutumista ja tuloksellisuutta sekä kuntastrategian toteutumista seurattiin osavuosisikatsauksien yhteydessä, jotka vietiin myös valtuuston käsiteltäväksi. Lisäksi vuoden 2023 talousarviomuutoksia käsiteltiin kunnanvaltuustossa 19.6.2023 §:t 93 - 95, 18.9.2023 §104, 11.12.2023 § 122 ja 18.3.2024 §:t 10 - 14. Investointihankkeista on raportoitu kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti. Kuntalain mukaan valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa arvioi myös tarkastuslautakunta antamassaan arviointikertomuksessa.

Sisäisen valvonnan ohjeen mukaiseen laskujen kierrätys- ja hyväksymismenettelyyn on kiinnitetty erityistä huomiota ja hyväksyjät on nimetty toimialoittain käyttötaloussuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä.

Hallintosäännössä on määräykset kunnan päätöksenteko- ja kokousmenettelystä. Tehtyjen päätösten oikeellisuutta valvottiin siten, että toimielimen pöytäkirjat on toimitettu kunnanhallitukselle ja viranhaltijoiden päätöspöytäkirjat asianomaiselle toimielimelle. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei ole havaittu virheitä tai rikkomuksia.

Häiriötilanteiden aikaista toimintaa varten on nimetty valmiusjohtoryhmä, joka päivittää kunnan valmiussuunnitelmaa. Myös EU:n tietosuojaa-asetuksen säännökset ja tietoturva on otettu osaksi jokapäiväistä toimintaa.

Kunnan vakuutuksia hoitaa kilpailutuksen kautta valittu meklaritoimisto, Söderberg & Partners ja vakuutusyhtiönä on OP Pohjola.

Riskien hallinta

Riskien hallinnan ohjeessa riskit on luokiteltu neljän pääotsikon alle seuraavasti auttamaan riskien tunnistamista;

- Toiminnalliset riskit (toiminta, henkilöstö ja juridinen vastuu)
- Strategiset riskit (toimintaympäristö, hallintomalli ja johtaminen, palvelujen kehittäminen)
- Taloudelliset riskit (tulevaisuuden kuntatalous, tasapainoinen talous, rahoitus)
- Vahinkoriskit (ympäristö, omaisuus, palvelutoiminnan turvallisuus)

Henkilöstö ja esimiehet ovat tuloksikkoo- / tulosaluekohtaisesti arvioineet ja raportoineet havaitsemiaan riskejä laajasti hyväksytyyn riskienhallinnan ohjeen mukaisesti. Tunnistetut riskit on pisteytetty arvioimalla sen todennäköisyys ja vaikutukset. Arvioinnin tulokset raportoidaan toimielimille ja kunnanhallitukselle.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa tehdään aktiivisesti, niin että se on jatkuva prosessi kunnan ydintoimintojen rinnalla.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, kuinka tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Riittävyys osoitetaan tuloslaskelmassa toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Lisäksi arvioinnissa käytetään tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

1.3.1 Tilikauden tulos

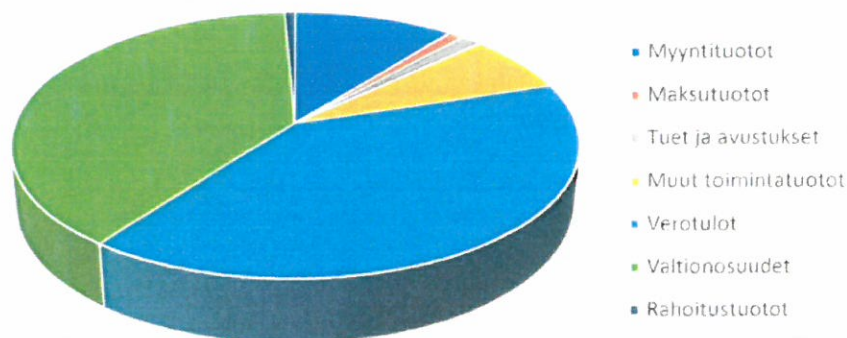
Vuoden 2023 tilikauden tulos 1 181 868,69 euroa, oli n. 470 000 parempi talousarvioon verrattuna. Tämä johtui pääasiassa valtionosuuksien ennakoitua paremmasta toteutumasta.

Vuoden 2023 alusta sotepalveluiden siirryttyä hyvinvointialueiden vastuulle, muuttui kuntien rahoituksen rakenne oleellisesti. Uudistuksen yhteydessä runsas puolet kunnan käyttömenoista siirtyi hyvinvointialueelle. Samalla kunnan osuus verorahoituksesta väheni puoleen. Myös uudistuksen välilliset vaikutukset näkyvät rahoituksen rakenteessa, kun esim ruokapalvelut siirtyi perustetulle in-house yhtiölle.

	1 000 €	Muutos %
Myyntituotot	1 823	-19,6
Maksutuotot	171	-19,8
Tuet ja avustukset	239	-66,5
Muut toimintatuotot	1 238	33,1
Verotulot	6 900	-43,6
Valtionosuudet	6 725	-58,0
Rahoitustuotot	125	-1,3

Toiminnan rahoitus erittäin ja muutos v. 2022 tilinpäätökseen.

Toimintatuotot ja verorahoitus

Toimintatuotot

Tuloslaskelman toimintatuotot koostuvat myynti- ja maksutuotoista sekä saaduista tuista ja avustuksista.

Talousarvioon 2023 verrattuna toimintatuotot toteutuivat 522.834 euroa (17,7 %) paremmin

Verotulot

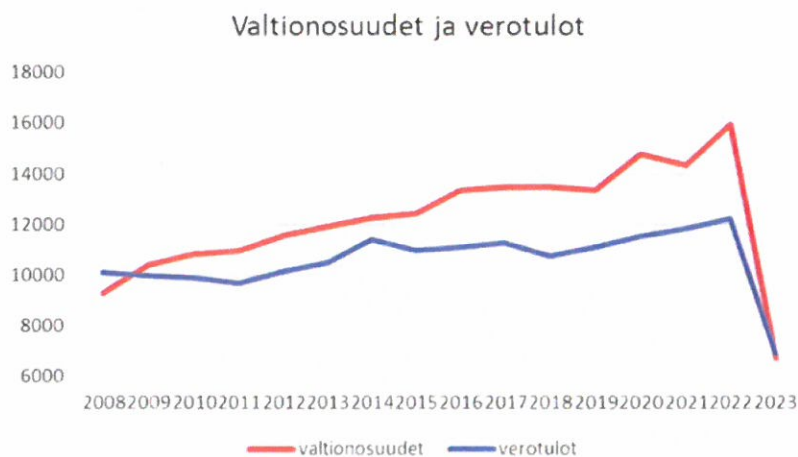
Tilikauden verotuloja kertyi kokonaisuudessaan 6.899.897,36 euroa, mikä on n. 94.000 euroa enemmän kertomusvuoden alkuperäiseen budjettiin nähden.

Verolajikohtaisen tarkastelun mukaan tuloverot toteutuivat 0,8 % ja kiinteistöverot 7 % paremmin, mutta yhteisöveroissa jäätiin 1,6 % talousarvioon verrattuna. Koko verotulokertymä ylittyi yhteensä 1,4 %.

Valtionosuudet

Valtionosuudet koostuvat peruspalvelujen valtionosuuksista (4.570.418 €), veroperustemuutoksista johtuvista veromenetyksen korvauksista (777.948 €) ja Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1.376.349 €), yhteensä 6.724.715 euroa.

Valtionosuudet kokonaisuutena toteutuivat 9,9 % paremmin alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Vuoden 2023 alusta voimaan tullut soteuudistus leikkasi kunnan verotuloja n. 56 % ja valtionosuuksia n. 41 %, kun sotepalvelut siirtyivät hyvinvointialueen tuottamiksi.

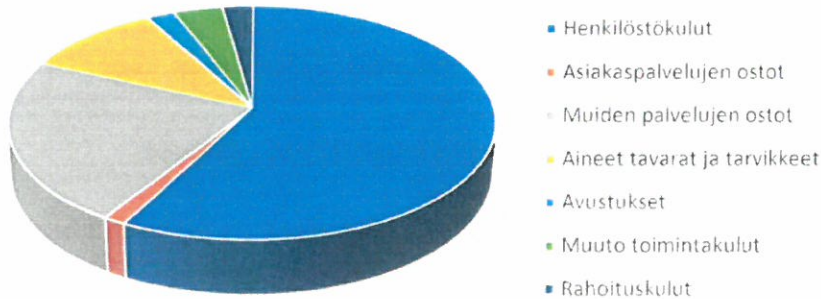
Toimintakulut

	1 000 €	Muutos %
Henkilöstökulut	8 445	0,4
Asiakaspalvelujen ostot	190	-98,8
Muiden palvelujen ostot	3 369	21,8
Aineet, tarvikk. ja tavarat	1 511	-7,6
Avustukset	306	47,1
Muut toimintakulut	529	8,4
Rahoituskulut	267,7	-320,7

Toimintakulut menoerittäin ja muutos v. 2022 tilinpäätökseen (1 000 €)

Toiminta- ja rahoituskulut

Toimintakulujen kokonaismäärä oli tilikaudella 2023 yhteensä 14,359 miljoonaa euroa, mikä on 51,3 % vähemmän edellisen vuoden toteutumaan nähden. Vähennys johtuu sotepalvelujen kustannusten poistumisesta.

Talousarvioon 2023 verrattuna toimintakulut ylittyivät 433.304 euroa (3,1 %).

Vuoden 2023 tapahtunut korkojen nousu ja luottotappioiksi kirjattu Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystaluyhtymän purkamisen yhteydessä sovittu Kuortaneen kunnan osuus kuntayhtymän myyntisaamisista näkyy rahoituskulujen kasvussa.

Toimintakate

Toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksena laskettava toimintakate ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Kunnissa toimintakate on negatiivinen, sillä kuntien palvelutuotanto perustuu pääosin verotuloihin ja valtionosuuksiin. Vuoden 2023 toimintakate oli -10,9 milj. euroa. Talousarvioon verrattuna toimintakate toteutui 0,7 % paremmin.

Vuosikate

Vuosikatteella arvioidaan tulo-rahoituksen riittävyyttä. Vuosikate (rahoitustulos) osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen.

Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa poistot (korvausinvestoinnit), kunnan ei tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuuttaan tai pitkäaikaisia sijoituksiaan tai vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. Jos vuosikate jää negatiiviseksi, tulo-rahoitus ei riitä edes juokseviin menoihin. Tilikaudella 2023 vuosikatetta syntyi 2.603.631,01 euroa. Poistoja vuonna 2023 kirjattiin 1.164.024,82 euroa.

Satunnaiset kulut

Vuonna 2023 satunnaisiin kuluihin kirjattiin -257.737,50 euroa Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystalouden purkamisesta aiheutunut fuusiotappio.

Tilikauden tulos

Vuoden 2023 tilikauden tulos on 1.181.868,69 euroa ylijäämäinen. Tilikaudelle laaditun talousarvion toteutuessa tulos olisi ollut 724.610 euroa ylijäämäinen.

Vuoden 2023 budjetoitua parempi tulos selittyy pääosin valtionosuuksien arvioitua suuremmasta kertymästä.

Toisaalta myös verotulot toteutuivat 94.000 euroa ennakoarviointia suurempana.

Tuloslaskelma	2023	2022
Toimintatuotot	3 471	4 125
Toimintakulut	-14 349	-29 470
Toimintakate	-10 878	-25 344
Verotulot	6 900	12 236
Valtionosuudet	6 725	15 955
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	54	25
Muut rahoitustuotot	71	102
Korkokulut	-190	-62
Muut rahoituskulut	-78	-1
Vuosikate	2 604	2 911
Poistot ja arvonalentumiset	-1 164	-1 164
Satunnaiset tuotot ja kulut	-258	0
Tilikauden tulos	1 182	1 747
Tilikauden yli-/alijäämä	1 182	1 747
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintamenot, %	24	15
Vuosikate/Poistot, %	224	250
Vuosikate, euro/asukas	769,8	846,6
Asukasmäärä 31.12.	3382	3438

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmassa esitetään kaikki kunnan rahaliikenne ja tarkastellaan sitä, lisääntyvätkö vai vähenevätkö kunnan rahavarat tilikauden aikana. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen sekä tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä, että rahoitustoiminnan (anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden) muutosten nettomäärä.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Rahoituslaskelma lähtee liikkeelle vuosikatteesta. Kun vuosikatteesta vähennetään tulo-rahoituksen korjaukset, saadaan toiminnan rahavirta 2.288.797,90 euroa, joka kuvaa kuinka paljon varsinaisesta toiminnasta on kertynyt rahavaroja tilikauden aikana.

Investointien rahavirta kuvaa investointeihin kohdistuvien tulojen ja menojen vaikutusta rahavaroihin. Tilikauden investointimenot olivat 1.937.777,51 euroa. Kun tässä huomioidaan vuonna 2023 toteutuneet käyttöomaisuuden myynnit, jää nettoinvestointien määräksi – 1.373.646,77 euroa. Käyttöomaisuusmyynteihin on kirjattu Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijä- ja kuntayhtymäosuus sekä Kokkaamo Ateriapalvelulle myyty keskuskeittiön irtaimisto.

Vuoden 2023 toiminnan rahavirran ja nettoinvestointien erotus (toiminnan ja investointien nettokassavirta) oli 915.151,13 euroa.

Rahoituksen rahavirta

Antolainojen määrä kasvoi 33.855,36 euroa ja kunnan oma lainakanta väheni 518.483,85 euroa.

Toimeksiantojen varat ja saamisten muutos ja korottomat velat vähenivät yhteensä 363.920,19 euroa. Näin rahoituksen nettorahavirta oli vuonna 2023 yhteensä 1.118.907,41 euroa.

Rahavarojen muutos

Rahoituslaskelman varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirran ja rahoitustoiminnan nettorahavirran erotus osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella. Vuonna 2023 kassavarat vähenivät 203.756,28 euroa.

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 604	2 911
Satunnaiset erät	-258	0
Tulorahoituksen korjauserät	-57	-107
Investoinnit		
Investointimenot	-1 938	-1 988
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	429
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot	564	116
Toiminnan ja investointien rahavirta	915	1 361
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-34	-3
Antolainasaamisten lisäykset	-80	-27
Antolainasaamisten vähennykset	46	24
Lainakannan muutokset	-518	-838
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	822	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-341	-338
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000	-500
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-567	-82
Rahoituksen nettorahavirta	-1 119	-922
Rahavarojen muutos	-204	438
Rahavarat 31.12.	1 809	2 012
Rahavarat 1.1.	2 012	1 574
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	531	-723
Investointien tulorahoitus, %	134	187
Laskennallinen lainanhoitokate	2,9	2,7
Kassan riittävyys, pv	40	23

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta

Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulo-rahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Konsernitilinpäätöksen laskennallista lainanhoitokatetta käytetään yhtenä tunnuslukuna kuntalain 118 §:n mukaisessa kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa. Kuntalain 118 §:n mukainen tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Kassan riittävyys

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan taseen alkusaldoja on korjattu avaavan taseen muutoksena vastaamaan vuoden 2023 tilannetta Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä. Uudistuksessa siirrettiin hyvinvointialueelle joitakin kuntien omaisuus- ja pääoma-eriä, kuten sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymäosuudet.

Kunnanvaltuusto käsitteli vuoden 2023 avaavan taseen saldojen muutoksen kokouksessaan 13.11.2023 § 118.

Kuortaneen kunnassa tällaisia tase-eriä olivat Etelä-Pohjanmaan Sairaanhoitopiirin (1.600.928,54 €) ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän (44.191,04 €) jäsenosuudet sekä hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön (7.419,35 €) lomapalkkavelka. Käytännössä nämä on kirjattu tase-erien välisenä siirtona peruspääomaa vastaan.

Tehtyjen kirjausten takia taseen jatkuvuus ei toteudu pysyvien vastaavien sijoitusten ja oman pääoman peruspääoman tiedoissa. Tarkemmat tiedot annetaan liitetiedoissa.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 711	31 055	OMA PÄÄOMA	21 709	22 165
Aineettomat hyödykkeet	671	703	Peruspääoma	12 410	14 048
Aineettomat hyödykkeet	671	703	Muut omat rahastot	691	691
Aineelliset hyödykkeet	20 539	20 022	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	7 426	5 680
Maa- ja vesialueet	2 890	2 640	Tilikauden yli- /alijäämä	1 182	1 747
Rakennukset	11 547	11 266			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 654	5 686			
Koneet ja kalusto	162	162	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	213	212
Muut aineelliset hyödykkeet	202	202	Valtion toimeksiannot	0	0
Ennakkomaksut			Lahjoitusrahastojen pääomat	209	208
ja keskeneräiset hankinnat	84	65	Muut toimeksiantojen pääomat	4	4
Sijoitukset	8 501	10 330			
Osakkeet ja osuudet	6 361	8 224			
Muut lainasaamiset	2 113	2 079	VIERAS PÄÄOMA	11 049	11 899
Muut saamiset	27	27	Pitkäaikainen	4 436	3 982
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	209	208	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	3 641	3 982
Valtion toimeksiannot	0	0	Lainat julkisyhteisöiltä	795	
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	209	208	Lyhytaikainen	6 613	7 917
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 051	3 012	Joukkovelkakirjalainat	3500	4500
			Lainat muilta luotonantajilta	368	341
Saamiset	1 242	1 000	Saadut ennakot	63	118
Lyhytaikaiset saamiset	1 201	976	Ostovelat	1063	1048
Myyntisaamiset	765	718	Muut velat	944	931
Muut saamiset	437	259	Siirtovelat	675	979
Siirtosaamiset	41	23			
Rahoitusarvopaperit	1 193	1 174			
Sijoitukset rahamarkkinainstr	1 193	1 174			
Rahat ja pankkisaamiset	615	839			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	32 971	34 276	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	32 971	34 276

Taseen tunnusluvut

	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	66	65
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	64	36
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	8 608	7 426
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	2 545	2 160
Lainakanta 31.12., 1 000 €	8 304	8 822
Lainakanta, €/asukas	2 455	2 566
Lainat ja vastuut 31.12. 1000 €	13 265	11 444
Lainat ja vastuut €/asukas	3 922	3 329
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	2 113	2 079
Asukasmäärä	3382	3438

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Tähän tunnuslukuun ei vaikuta pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä, joten se on kuntien vertailussa omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä

Luku osoittaa paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat ja vuokravastuut

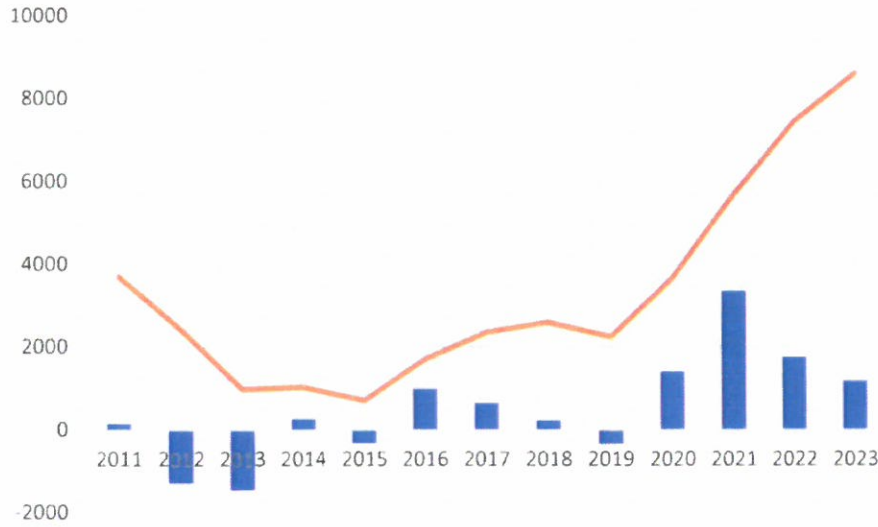
Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Vuokravastuissa ilmoitetaan vuokratut toimitilat, koneet ja laitteet sekä maa-alueet. Toimitilojen vuokravastuina esitetään myös esimerkiksi tilapäisten ja siirrettävien rakennusten sekä edelleen vuokrattujen tilojen vuokravastuut. Jäljellä olevien vuokrien määrä ilmoitetaan vuokra-ajalta, jona vuokrasopimus ei ole peruutettavissa. Toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokra-aikana pidetään siten irtisanomisaikaa.

Lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Tilikauden tulos (sin) ja taseen ylijäämä (rusk)

1.5 Kunnan kokonaistulot ja menot

Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	3 471	Toimintamenot	14 349
Verotulot	6 900	Korkokulut	190
Valtionosuudet	6 725	Muut rahoituskulut	78
Korkotuotot	54	Satunnaiset kulut	258
Muut rahoitustuotot	71	Tulorahoituksen korjauserät	
Satunnaiset tuotot	0	+/- Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjauserät	-57	Käyttöomaisuuden myyntitappiot	
käyttöomaisuuden myyntivoitot	57	Muut korjauserät	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 938
Käyttöomaisuuden myyntituotot	507	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	80
Antolainasaamisten vähennykset	46	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	341
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	822	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Oman pääoman vähennykset	0
Oman pääoman lisäykset			
Kokonaistulot yhteensä	18 595	Kokonaismenot yhteensä	18 233
Kokonaistulot - Kokonaismenot =			363
Rahavarojen muutos- muut maksuvalmiiden muutokset			363

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Konsernirakenne

Kuortaneen kunnan konserniin kuuluu kolme tytäryhteisöä ja viisi kuntayhtymää. Kunnalla on omistuksia myös kahdessa osakkuusyhteisössä, jotka on myös yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty kpl	Ei yhdistelty kpl
Tytäryhteisöt	2	
Kiinteistö Oy Kuortaneen Asunnot Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilat		
Kuntayhtymät	2	
E-P:n Liitto ky Seinäjoen koulutus ky		
Osakkuusyhteisöt	2	
Kiinteistö Oy Kuortaneen Jäähalli Kuortaneen Areena Oy		
Yhteensä	6	

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Kuortaneen kunnan hallintosäännön 18 §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Hallintosääntö määrittelee myös konsernijohtoon tehtävät (19 §). Kuortaneen kunnan konserniohjeet (Kvalt 12.11.2018 § 42) tulivat voimaan 1.1.2019.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Asetettavista tavoitteista sovitaan yhteistyössä konsernijohtoon ja tytäryhteisöjen kesken. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin.

Tytäryhteisöjen tulee raportoida kunnanhallitukselle taloudestaan ja toiminnastaan ohjeen antaman aikataulun mukaisesti. Riskiarviointi toteutetaan kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti. Lisäksi tytäryhteisöjen tulee informoida konsernijohtoa viipymättä kaikista merkittävistä järjestelyistä tai muutoksista yhtiössä. Konserniohjeessa määritellään tarkemmin raportoitavat tiedot sekä aikataulu. Ohjeessa on määritelty myös ne asiat, joihin tytäryhteisöillä on velvollisuus hankkia kunnan kanta ennen omaa päätöksentekoaan.

Vuonna 2023 tytäryhtiöt ovat raportoineet omistajalleen taloutensa toteutumisesta neljännesvuosittain. Konsernijohto ja yhtiöt ovat neuvotelleet tulevan vuoden 2024 toiminnallisista tavoitteista voimassa olevan konserniohjeen mukaisesti.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio tulevasta kehityksestä

KUORTANEEN ASUNNOT

Kiinteistö Oy Kuortaneen Asunnot

Kiinteistö Oy Kuortaneen Asunnot on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö, joka tuottaa asumispalveluita pääsääntöisesti Kuortaneen Lukiossa ja yläkoulun urheiluluokalla opiskeleville nuorille sekä vuokra-asumispalveluja kunnan asukkaille. Vuokrakohteita ovat rivitaloasuntoja, 1h +kk – 4 h+ k + s (35 m² – 88 m²) sekä kerrostaloasuntoja, 1h+kk – 3h+kk (35m² – 72m²) sekä soluasuntoina luhtitaloasuntoja. Rivitalot on rakennettu vuosina 1960 – 2001, kerrostalo 1974-1976 sekä luhtitaloasunnot 1956-2019.

Vuoden 2023 aikana, ennen koulujen alkua Korttespihan vapaana olleita huoneistoja muutettiin opiskelijoiden majoituspaikaksi. Korttespihan 18 huoneistosta on kaiken kaikkiaan 12 huoneistoa muutettu 31 majoituspaikaksi opiskelijoiden käyttöön.

Yhtiö hankki 24.2.2023 Metsätalo-nimisen kiinteistön. Kiinteistössä sijaisi huoneisto sekä toimistotilat, jotka muutettiin täysin opiskelijoiden käyttöön. Metsätalon asuinpinta-ala on 184m² ja sen 2 asuinhuoneistoon majoittuu 8 asukasta.

Vuoden 2023 lopulla yhtiö realisoi Visalanpuiston kiinteistön. Yhtiöllä on vuoden 2023 lopussa hallinnassa 13 rivitalo kiinteistöä, 1 pienkerrostalo, sekä opiskelijoiden käytössä täysin 2 rivitaloa ja 4 asuntolarakennusta (rakennuslain määritelmä).

Asuntoja on yhteensä 207, joista opiskelijoiden käytössä on 61 huoneistoa. Opiskelijoille majoituspaikkoja on yhteensä 2023 vuoden lopussa 208 opiskelijalle.

Tavoitteet vuodelle 2023

Vahvistaa uuden yhtiön taloudellista tilannetta. Tarkastetaan ja selkeytetään toimintatapoja.

Mittari: Taloudellisten tunnusluvut.

Tavoitetaso: Lisävelan välttäminen. Pyritään välttämään töiden kaksinkertaisuuksia.

Toteutuminen: Yhtiön velkataakka suureni kiinteistön hankinnan ja remontoinnin takia. Kaksinkertaiset työt vähenivät.

Kysyntään vastaaminen ja vuokrausasteen pitäminen lähellä 96%

Mittari: Vuokrausaste prosentteina.

Tavoitetaso: Huoneistojen vuokraus yli 96%.

Toteutuminen: Huoneiston vuokraustaso 93,8%

Huoneistoja pintoja remontoidaan nykyvaatimusten tasolle huoneisto kerrallaan asukasvaihdon yhteydessä.

Mittari: Suoritetut remontit (lkm)

Tavoitetaso: 50% edellä mainituista kohteista remontoitu.

Toteutuminen: Vapautuneista huoneistoista osa remontoitiin perusteellisesti ja osa pinnoiltaan.

Remontit suoritetaan ilman lisävelkaa.

Mittari: Taseen lainojen summa.

Tavoitetaso: Uudistuneen yhtiön ylläpitäminen ilman lisärahoitusta.

Toteutuminen: Kiinteistön hankinnan yhteydessä otetulla velalla kunnostettiin kiinteistöä.

Vuokraustoiminnan vaihtoehtojen selvitystä jatketaan uusien huoneistojen saamiseksi vuokratyöön

Mittari: Vaihtoehdot kartoitettu.

Tavoitetaso: Toteutus suunnitelma laadittu ja aikataulutettu.
Toteutuminen: Taloudellisesti kannattavaa ratkaisua ei ole löytynyt.

	2023	2022
Tuotot	1 287 582	1 022 383
Kulut	-1 251 788	-705 935
Vuosikate	35 794	316 448
Poistot	-191 487	-192 343
Tilinpäätössiirrot	77 836	-124 091

KUORTANEEN YRITYSTILAT

Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilat

Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilat on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö, joka omistaa yritys kiinteistöjä, maapohjia ja osakkeita. Yhtiö on perustettu 2020. Tilikauden aikana inflaatio ja korkotaso nousivat merkittävästi, jotka näkyvät niin vuokratuotoissa kuin kustannuksissa. Kiinteistöjen ylläpitokustannukset saatiin kuitenkin pidettyä kohtuullisina mm. energiaa säästävien investointien avulla. Vuokrausaste oli koko tilikauden ajan korkea.

Tavoitteet vuodelle 2023

Kysyntään vastaaminen ja vuokrausasteen pitäminen lähellä 100 %

Mittari: Vuokrausaste
Tavoitetaso: Yli 90 prosenttia tiloista vuokrattuna
Toteutuma: Yli 90 % vuokrattuna

Kehitetään tilojen energiatehokkuutta

Mittari: Energiaa säästävien investointien määrä
Tavoitetaso: >1 energiaa säästävä investointi
Toteutuma: Ilmalämpöpumppuja asennettu ja led-valaistusta lisätty

	2023	2022
Tuotot	342 747,69	282 993,06
Kulut	-224 220,39	-185 949,11
Vuosikate	118 527,30	97 043,95
Poistot	-118 507,99	-96 988,39

Kuortaneen Areena Oy

Kuortaneen Areena Oy:n vuoden 2023 tilikauden tulos muodostui 2.095,89 euroa ylijäämäiseksi. Kertomusvuonna yhtiön toiminnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kiinteistö Oy Kuortaneen Jäähalli

KiOy Kuortaneen Jäähallin vuoden 2023 tilikauden tulos muodostui -61.358,65 euroa alijäämäiseksi. Kertomusvuonna yhtiön toiminnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kiinteistö Oy Kuortaneen Asuntojen taloustilanne edellyttäne jatkossa yhtiön ainakin jonkin asteista rahoituksen paranemista, jo tarpeellisten vuokra-asuntojen perusparantamisten toteutumiseksi. Erityisesti uuden asuntokannan hankkiminen vaatii yhtiön rahoitusjärjestelyjä. Tässä kokonaisuudessa omistajakunnalla on tärkeä roolinsa. Mahdollinen asuntojen täyttöasteen nykyisen kaltaisena pysyminen edesauttaa yhtiön tulovirtaa.

Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilojen talouden voidaan arvioida pysyvän kunnossa, mikäli tilojen vuokraustilanne säilyy entisellään.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kuortaneen kunnan konserniohjeet hyväksyttiin kunnanvaltuuston kokouksessa 12.11.2018 § 42. Molempien tytäryhtiöiden yhtiökokous on käsitellyt ja hyväksynyt ohjeen kokouksissaan tätä ennen syksyllä 2018. Uusi ohje tuli voimaan 1.1.2019.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan entistä paremmin johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa konsernin toiminnan taloudellisuus ja tuloksellisuus sekä varmistaa, että konserniyhteisöille asetetut tavoitteet saavutetaan. Konserniohje määrittelee raportoitavat tiedot ja aikataulun. Riskienhallinta toteutetaan kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti.

Kunnanhallitus on tehnyt ehdotuksensa edustajista tytär- ja osakkuusyhteisöjen hallituksiin valittavista jäsenistä ja antanut ohjeita valituille yhteisöjen edustajille, ja he ovat antaneet tarvittaessa edelleen toimintaohjeita tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhtiökokouksiin.

1.6.5 Konsernin taloutta koskevat laskelmat

KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot	4 959	37 484
Toimintamenot	-16 359	-62 402
Osuus osakkuusyht. voitosta/tappiosta	-30	-22
Toimintakate	-11 430	-24 940
Verotulot	6 900	12 236
Valtionosuudet	7 525	16 765
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	55	26
Muut rahoitustuotot	90	142
Korkokulut	-319	-163
Muut rahoituskulut	-89	-46
Vuosikate	2 731	4 020
Poistot ja arvonalentumiset	-1 641	-2 253
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 641	-2 253
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	-125	0
Tilikauden tulos	965	1 767
Tilinpäätössiirrot	7	45
Laskennalliset verot	15	-22
Vähemmistöosuudet	0	10
Tilikauden yli-/alijäämä	988	1 800
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-30	-60
Vuosikate/Poistot, %	166	178
Vuosikate, euroa/asukas	807	1169
Asukasmäärä 31.12.	3382	3438

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 731	4 020
Satunnaiset erät	-125	2
Tulorahoituksen korjauserät	-25	-126
Toiminnan rahavirta	2 581	3 896
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 034	-2 624
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-44	377
Käyttöomaisuuden myyntituotot	1 430	107
Investointien rahavirta	-648	-2 140
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	1 933	1 756
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-80	-27
Antolainasaamisten vähennykset	46	25
Antolainauksen muutokset yhteensä	-34	-2
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	822	629
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 518	-1 348
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 152	-394
Lainakannan muutokset yhteensä	-1 849	-1 114
Oman pääoman muutokset	-458	-581
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	-195
Vaihto-omaisuuden muutos	-5	13
Saamisten muutos	1 075	734
Korottomien velkojen muutos	-994	-392
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	76	159
Rahoituksen rahavirta	-2 265	-1 538
Rahavarojen muutos	-331	218
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 225	3 259
Rahavarat 1.1.	2 557	3 041
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-2168	-3198
Investointien tulorahoitus, %	129	179
Laskennallinen lainanhoitokate	1,69	1,62
Kassan riittävyys	45	18

KONSERNIN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	686	955	OMA PÄÄOMA	22 214	22 667
Aineettomat oikeudet	49	299	Peruspääoma	12 410	14 048
Muut pitkävaikutteiset menot	637	655			
Aineelliset hyödykkeet	29 813	37 150	Arvonkorotusrahasto	76	76
Maa ja vesialueet	3 136	3 064	Muut omat rahastot	308	23
Rakennukset	20 058	26 517	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 433	6 721
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 657	5 952	Tilikauden yli-/alijäämä	988	1 800
Koneet ja kalusto	256	841			
Muut aineelliset hyödykkeet	456	472	VÄHEMMISTÖSUUDET	0	58
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	250	305			
Sijoitukset	3 503	3 475	PAKOLLISET VARAUKSET	0	157
Osakkuusyhteisöosuudet	291	355			
Osakkeet ja osuudet	1 571	1 517	Muut pakolliset varaukset	0	157
Muut lainasaamiset	1 614	1 574			
Muut saamiset	27	28	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	314	318
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	310	313	VIERAS PÄÄOMA	15 272	25 749
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 488		Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	7 495	13 208
Vaihto-omaisuus	35	274	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	0	23
Saamiset	1 228	3 523	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	4 432	6 198
Pitkäaikaiset saamiset	0	1	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	3 346	6 320
Lyhytaikaiset saamiset	1 227	3 523			
Rahoitusarvopaperit	1 422	1 399			
Rahat ja pankkisaamiset	803	1 861			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	37 800	48 949	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	37 800	48 949

Konsernitaseen oman pääoman erissä oleva edellisten tilikausien yli-/alijäämän alkusaldona oleva vertailutieto poikkeaa 88.000 euroa edellisen vuoden taseeseen verrattuna. Yksityiskohtainen erittely poikkeamasta esitetään liitetietojen kohdassa 25.

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	58,7	46,2
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	78,5	39
Kertynyt ali-/ylijäämä, 1000 €	9 421	8 521
Kertynyt ali-/ylijäämä, € /asukas	2 786	2 478
Konsernin lainakanta 31.12. 1 000 €	11 988	19 545
Konsernin lainat, € /asukas	3 545	5 685
Lainat ja vuorkavastuut 31.12. 1 000 €	16 905	23 281
Lainat ja vuorkavastuut, €/as	4 999	6 772
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1 000 €	1 614	1 574
Kunnan asukasmäärä	3 382	3 438

1.7 Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vuoden 2023 tilikauden tulos on 1.181.868,69 euroa ylijäämäinen. Tilikauden 2023 ylijäämäinen tulos kirjataan ylijäämänä tilikauden ylijäämä / alijäämätilille minkä jälkeen kumulatiivinen ylijäämä on 8.608.120,94 euroa.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Käyttötalousosan toteutumisvertailu

2.1.1 KUNNANHALLITUS

Vuoden 2023 aikana kunnanhallitus kokoontui 24 kertaa ja käsitteli 236 asiaa.

	Alkuperäinen TA	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	371 800		371 800	528 977	-157 177
Toimintakulut	-1 737 600	-13 000	-1 750 600	-1 733 253	-17 347
Netto	-1 365 800	-13 000	-1 378 800	-1 204 275	-174 525
Poistot	-5 900		-5 900	-5 936	36
Satunnaiset erät			0		0
Sisäiset erät	-45 500		-45 500	-43 291	-2 209

Vuoden 2023 alusta lukien Sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä vastuu siirtyi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystalouden purettiin 30.6.2023. Hyvinvointialueen käyttöön vuokrattiin kaikki kunnan alueella palvelutoiminnassa olleet tilat.

Kokkaamo Ateriapalvelut Oy aloitti toimintansa 1.2.2023. Keskuskeittiön henkilöstö siirtyi ns. vanhoina työntekijöinä perustetun yhtiön palvelukseen ja keskuskeittiön tilat vuokrattiin yhtiölle.

Yhdessä Kuortaneen Urheiluopistosäätiön kanssa syksyllä 2022 perustetun Uintikeskus Oy:n rakentamishankkeen valmistelu jatkui vuoden 2023 kuluessa. Kuluvan vuoden kevään aikana odotetaan Uintikeskuksen rakentamiseen haettua valtion avustuspäätöstä, minkä jälkeen hankkeen mahdollinen eteneminen ratkeaa.

Elinkeinopalveluja järjestettiin suunnitellusti yhteistyössä yrityspalvelujen verkoston kanssa. Loppuvuodesta 2023 hyväksytyt elinkeinostrategia luo suuntaviivat tulevien vuosien elinkeinopalvelujen kehittämiseksi.

Ukrainalaisten tilapäistä suojelua saaneiden siirtyivät kuntalaisiksi tilapäisen suojelun kuntamallin päätyttyä 2023 lopussa.

TE-uudistuksen valmistelua jatkettiin vuoden 2023 aikana ja palveluita tuottamaan perustettiin Kuntayhtymä Kymppi. Kuusikon purkamisen myötä työllisyydenhoidon kuntaosuudet palasivat kunnan suoriksi kuluiksi.

Keskustaajaman kehittämishanketta toteutettiin ja hankkeessa luodut suunnitelmat julkaistiin joulukuussa 2023. Hanke kokonaisuudessaan saatettiin päätökseen alkuvuodesta 2024.

Yleishallinto

	Alkuperäinen TA	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	270 000		270 000	410 362	-140 362
Toimintakulut	-1 391 700	-13 000	-1 404 700	-1 392 816	-11 884
Netto	-1 121 700		-1 121 700	-982 453	-139 247
Poistot	-4 800		-4 800	-4 817	17
Satunnaiset erät			0		0
Sisäiset erät	-39 900		-39 900	-38 888	-1 012

Tavoitteet vuodelle 2023

Hallittu soteuudistukseen siirtyminen

Mittari: Uudistuksen aiheuttamat muutokset ja talousvaikutukset.

Tavoitetaso: Uudistuksen aiheuttamat muutokset toteutettu valmiiksi. Muutoksen talousvaikutuksiin varauduttu.

Toteutuma: Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijätyhtymän purku toteutui. Kuntayhtymän varojen jaosta ja velkojen vastuista kirjattiin 257.000 euron tappio.

Kuntamarkkinointikampanja

Mittari: Kunnan sähköisten viestintäkanavien liikennemäärien kasvu ja asiakaspalaute

Tavoitetaso: Asumiseen liittyvän markkinointikampanjan suunnittelu valmis ja toteutus aikataulutettu

Toteutuma: Asumiseen liittyvän markkinointikampanjan suunnittelu, aikataulutus ja videot valmiina. Isompi tonttimarkkinointi toteutettu vuoden 2023 toukokuusta elokuun loppuun.

Viestinnän kehittäminen

Mittari: Asukaskyselyn osan toteuttaminen uuden strategian pohjalta, sisäisen viestinnän kehittäminen ja ulkoisen viestinnän tehon ylläpitäminen, messu- ja markkinointitapahtumiin osallistuminen tarpeen mukaan, julkaisutoiminta, kävijä- ja vaikuttavuusseurannat.

Tavoitetaso: Sisäisen ja ulkoisen viestinnän ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen jokaisella vastuualueella, kunnan näkyvyyden ylläpitäminen ja tehostaminen, tapahtumien markkinointi ja järjestelyihin osallistuminen niissä, joissa kunta mukana, Nokiposti-lehden julkaisu 3 kertaa vuodessa (Näistä yksi Kuortaneen yrittäjien kanssa yhteistyössä toteutettava Syke-Nokiposti ja jako laajemmalle), Kuhina-markkinoille osallistuminen, kävijämäärien ylläpitäminen viestintä- ja markkinointikanavissa.

Toteutuma: Näkyvyyttä ja kävijämäärää saatu kasvatettua sekä nettisivuilla että somekanavilla. Osallistuttu Kuhinoille kunnan teltalla ja toteutettu Kaatialan luonto- ja mineraalipäivä sekä kunnan joulunavaus- ja joulumarkkinat. Nokiposti julkaistu kolme kertaa, joista yksi laajalevikkinen Syke-Nokiposti.

Henkilöstön kouluttautuminen

Mittari: Eduhouse palvelun käyttö, koulutuspäivät ja osallistujien määrät.

Tavoitetaso: Tarjotun palvelun monipuolinen käyttö, koulutuspäivien ja kouluttautujien määrän lisääntyminen.

Toteutuma: Eduhousen käyttäjämäärä kasvoi. Kunnan henkilöstöstä on kaikkiin tarjottuihin koulutuksiin yhteensä osallistunut 76 viranhaltijaa tai työntekijää yhteensä n. 1275 tuntia.

Elinkeinopalvelut

	Alkuperäinen TA	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	101 800		101 800	118 615	-16 815
Toimintakulut	-345 900		-345 900	-340 437	-5 463
Netto	-244 100		-244 100	-221 822	-22 278
Poistot	-1 100		-1 100	-1 120	20
Sisäiset erät	-5 600		-5 600	-4 403	-1 197

Tavoitteet vuodelle 2023

Elinkeinopalvelut vastaavat ajankohtaisiin haasteisiin

Mittari: Elinkeinostrategian päivittäminen

Tavoitetaso: Elinkeinostrategia päivitetty

Toteutuma: Elinkeinostrategia päivitetty

Kuortane on yrittäjämysteinen

Mittari: Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien yrittäjäystävällisin kunta –kysely ja yrittäjille osoitettu Kuortanes-kysely

Tavoitetaso: Tulokset paranevat

Toteutuma: Kuortanes-kysely toteutettu elo-syyskuussa. Elinkeinopalvelujen NPS nousut 27 (2021 oli 8).

Yrittäjäystävällisin kunta -kyselyssä Kuortane nousi jaetulle kolmannelle sijalle.

Yritysrekisteri on ajan tasalla

Mittari: Päivitettyjen tai oikeaksi tarkastettujen yhteystietojen määrä

Tavoitetaso: yli 100 yrityksen tiedot päivitetty tai tarkastettu oikeiksi

Toteutuma: Yritysrekisterin tiedot käyty läpi. Tarkastettu ja päivitetty tavoitteen mukaisesti

2.1.2 SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vuoden 2023 aikana sivistyslautakunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 115 asiaa.

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	809 900		809 900	860 604	-50 704
Toimintakulut	-8 605 800		-8 605 800	-8 857 409	251 609
Netto	-7 795 900		-7 795 900	-7 996 805	200 905
Sumupoistot	-18 800		-18 800	-15 659	-3 141
Sisäiset erät	-1 297 100		-1 297 100	-1 552 074	254 974

Varhaiskasvatukseen lasten määrä on pudonnut syntyvyyden pienenemisen myötä. 2023 päiväkodilla on kuitenkin edelleen ollut tarvetta yhdelle ylimääräiselle ryhmälle.

Myös perusopetuksen oppilasmäärä on edelleen laskenut. Oppilasmäärän laskuun on reagoitu lopettamalla perusopetus yhdellä alakoululla ja siirtämällä Ruonan koulun oppilaat Alvarin kouluun. Alvarin koulun toiminnallisuutta on parannettu siirtämällä esiopetus kokonaisuudessaan Ruonan koululle. Varhaiskasvatustarjoamiset aloittivat täydentävän varhaiskasvatuksen tarjoamisen Ruonan koululla.

Alvarin koulun, kirjaston, päiväkodin ja kunnantalon muodostaman kokonaisuuden piha-alueen suunnittelu on edennyt 2023 aikana mutta lopulliset piirustukset puuttuvat vielä. Suunnitelutilanne on viety tiedoksi lautakunnille.

Lukion opiskelijamäärä on noussut ja koululla on ilmennyt tila-ahtautta. Tähän on reagoitu käynnistämällä lukion laajentamisen suunnittelu sekä kehittämissuunnitelman päivitys.

Vapaa-aikapalveluiden resurssia on vahvistettu. Kisojen pääsihteerin tehtävät ovat siirtyneet Kuortaneen urheiluopiston hoidettavaksi ja vapaa-aikasihteerin toimi on vakinaistettu. Osa vapaa-aikasihteerin työajasta on sidottu kirjastolle. Uutena toimintamuotona on avustuksen turvin käynnistynyt myös koulunuorisotyö, jolle on ollut ja on edelleen suuri tarve.

Vapaa-aikatoimen rooli kunnan hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden sekä kuntalaisten viihtyvyyden edistäjänä on edelleen korostunut hyvinvointialueiden perustamisen myötä.

SIVISTYSHALLINTO

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot			0	0	0
Toimintakulut	-262 000		-262 000	-259 719	-2 281
Netto	-203 400		-203 400	-159 341	-2 281
Sumupoistot	-4 800		-4 800	-4 817	17
Sisäiset erät	-16 900		-16 900	-6 837	-10 063

Tavoitteet vuodelle 2023

Huolehditaan tasapainoisesta kuntataloudesta seuraamalla talousarvion toteutumista tulosalueiden esimiesten kanssa yhteistyössä.

Mittari: Talousarviossa pysyminen ja nopea reagointi poikkeamiin.

Tavoitetaso: Sivistyslautakunta pysyy asettamissaan tavoitteissa.

Toteutuma: Sivistyslautakunnan toimintatuotot ovat toteutuneet 106,3 %, toimintakulut 102,4 % ja toimintakate 102 %.

Kiinnitetään erityistä huomiota kyberturvallisuuden parantamiseen.

Mittari: Tietoturva on ajantasainen.

Tavoitetaso: Jokainen yksikkö on tarkistanut oman tietoturvan tason.

Toteutuma: Tietoturvan taso ei ole tällä hetkellä riittävä.

PERUSKOULUPALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	531 000		531 000	573 659	-42 659
Toimintakulut	-3 791 100		-3 791 100	-3 985 618	194 518
Netto	-3 260 100		-3 260 100	-3 411 960	151 860
Sumupoistot	-1 900		-1 900	28	-1 928
Sisäiset erät	-622 800		-622 800	-795 319	172 519

Tavoitteet vuodelle 2023

Kiinnitetään erityistä huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä suvaitsevaisuuden lisäämiseen.

Mittari: Koulukiusaamista seurataan säännöllisesti jokaisessa koulussa ja siihen puututaan tarvittaessa. Positiivinen pedagogiikka tulee osaksi perusopetusta.

Mittari: Kouluterveyskyselyn ja koulujen omien kyselyiden koulukiusaamista koskeva kysymys.

Tavoitetaso: Koulukiusaaminen vähenee.

Toteutuma: Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan koulukiusaaminen on vähentynyt.

Panostetaan henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin.

Mittari: Henkilöstö on pysyvää ja työhön sitoutunutta.

Tavoitetaso: Kaikissa tehtävissä on pätevä henkilö.

Toteutuma: Kaikissa toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa on pätevä henkilö.

Kiinnitetään erityistä huomiota työn houkuttelevuuteen.

Mittari: Päteviä hakijoita vähintään yksi jokaiseen avoimeen työsuhteeseen

Tavoitetaso: 100 %

Toteutuma: 64 %

LUKIOKOULUTUSPALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	38 900		38 900	60 847	-21 947
Toimintakulut	-1 776 900		-1 776 900	-1 972 184	195 284
Netto	-1 559 300		-1 559 300	-1 911 337	173 337
Sumupoistot			0		0
Sisäiset erät	-230 000		-230 000	-300 431	70 431

Tavoitteet vuodelle 2023

Lukion kehittämissuunnitelman mukaisesti lukiossa aloittaa uusi valmennusryhmä elokuussa 2023.

Mittari: Sopimuksen syntyminen uuden lajiliton tai urheiluseuran kanssa sekä valmentajien ja opiskelijoiden rekrytoinnin onnistuminen.

Tavoitetaso: Uusi lajiryhmä aloittaa 1.8.2023.

Toteutuma: Ei ole toteutunut mutta opiskelijamäärä on kasvanut.

Lukion kehittämissuunnitelman mukaisesti lukion opintotarjonta laajenee.

Mittari: Lukiossa tarjotaan uusia kursseja etäyhteyksiä hyödyntäen.

Tavoitetaso: Etäopiskelu on vaihtoehto kaikille lukiolaisille.

Toteutuma: On toteutunut.

Kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunteeseen ja koettuun hyvinvointiin.

Mittari: Kouluterveyskyselyn ja lukion oman kyselyn yhteisöllisyyden tunnetta ja psyykkistä hyvinvointia koskevat kysymykset.

Tavoitetaso: Opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunne ja koettu hyvinvointi paranevat.

Toteutuma: Kouluterveyskyselyiden mukaan ei ole toteutunut.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	138 500		138 500	195 901	-57 401
Toimintakulut	-1 982 300		-1 982 300	-1 984 435	2 135
Netto	-1 843 800		-1 843 800	-1 788 534	-55 266
Sumupoistot			0		0
Sisäiset erät	-166 600		-166 600	-217 336	50 736

Tavoitteet vuodelle 2023

Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen ja sen arviointi.

Mittari: Asiakastytytyväisyyskysely

Tavoitetaso: Asiakkaat kokevat varhaiskasvatuksen laadukkaaksi, turvalliseksi ja lapsilleen sopivaksi vähintään arvosanalla 4 (vastaukset asteikolla 1–5).

Toteuma: Keskiarvo 4,4

Auki oleviin tehtäviin saadaan pätevää, riittävästi koulutettua henkilöstöä.

Mittari: Rekrytoinneissa muodollisesti pätevien hakijoiden määrä.

Tavoitetaso: Jokainen auki oleva tehtävä saadaan täytettyä henkilöllä, jolla on haettavaan tehtävään vaadittava koulutus.

Toteuma: 83 %

VAPAA-AIKAPALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	101 500		101 500	30 198	71 302
Toimintakulut	-793 500		-793 500	-655 453	-138 047
Netto	-692 000		-692 000	-625 256	-66 744
Sumupoistot	-12 100		-12 100	-8 944	-3 156
Sisäiset erät	-260 800		-260 800	-232 151	-28 649

Tavoitteet vuodelle 2023

Kirjaston houkuttelevuuden mittaaminen tunnuslukuna lainaus/asukas.

Mittari: Vuoden 2022 luku.

Tavoitetaso: Tunnusluku pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla.

Toteutuma: Kasvoi hieman, lainaus/asukas vuonna 2023 oli 15,85 (vuonna 2022 14,75)

Koululaiskonsertin järjestäminen huhtikuussa 2023 (Kaiku).

Mittari: Konsertti järjestetään suunnitelman mukaan.

Tavoitetaso: Konsertti toteutuu.

Toteutuma: Konsertti järjestetty 17.5.2023.

Kulttuuristrategian päivittäminen

Mittari: Kulttuuristrategian päivittäminen toteutuu.

Tavoitetaso: Kulttuuristrategian päivitys valmis.

Toteutuma: Kulttuuristrategia hyväksyttiin kunnanvaltuuston kokouksessa 11.12.2023 §126

Vanhan Alvarin koulun piha-alueen suunnitelma tekeminen liikunta- ja vapaa-ajanviettoalueeksi huomioiden koulujen, nuorison sekä kirjaston tarpeet yhteistyössä teknisen toimen kanssa.

Mittari: Suunnitelman tekeminen.

Tavoitetaso: Suunnitelma valmis.

Toteutuma: Suunnitelmaluonnos käsitelty teknisessä- ja sivistyslautakunnassa syyskuussa 2023, lopullinen versio suunniteloilla valmistelussa.

Kirkkorannan toiminnan kehittäminen ohjaajan palkkaamisella ja välinelainaamon käytön tehostamisella.

Mittari: Ohjaustoiminta käyntiin ja olemassa olevat välineet käyttöön.

Tavoitetaso: Toiminnan käynnistyminen ja välineiden käyttöasteen nousu.

Toteutuma: Lainaamo ollut auki Kesäpesän aukiolojen mukaan, välineet olleet kohtuullisessa käytössä. Palkattua ohjaajaa ei ollut.

2.1.3 TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vuoden 2023 aikana tekninen lautakunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 84 asiaa.

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 682 860		1 682 860	2 004 740	-321 880
Toimintakulut	-3 242 800		-3 242 800	-3 499 885	257 085
Netto	-1 559 940		-1 559 940	-1 495 145	-64 795
Sumupoistot	-1 146 750		-1 146 750	-1 115 417	-31 333
Sisäiset erät	1 357 300		1 357 300	1 606 350	-249 050

Toiminnan toteutuminen

Toimialueen kuntatekniikan hallinnon tehtävänä on johtaa koko osastoa ja tulosalueiden toimintaa sekä vastata rakennuttamistehtävistä. Tekninen lautakunta on kokoontunut v. 2023 aikana 11 kertaa ja käsitellyjä asioita on ollut 84 kpl. Toiminnassa toteutettiin käyttösunnitelmassa ja talousarviossa asetettuja tavoitteita.

Merkittävimmät vuoden 2023 investointikohteet ovat olleet Paloaseman kattorakenteiden korjaus, Tervatien loppuosan rakentaminen, Miilupolun rakentaminen, Ahjontien peruseräparantaminen, Yksityisteiden parantamiset Vesterintiellä ja Myllynurkalla, Sampolan jätevesipumppaamon parantaminen ja uuden pienoistraktorin hankinta. Investointeihin varatut määrärahat riittivät hankkeisiin hyvin.

Tilapalvelujen tulosalueen työnjohtotehtävissä ovat kuluneena toimintavuotena vakinaisina viranhaltijoina olleet Arto Ojala kiinteistöpäällikkönä ja Mari Virtaniemi palvelupäällikkönä.

Tilapalvelun työntekijöinä ovat mm. teknisen palvelukeskuksen ja ylläpidettävien kiinteistöjen palvelutyöntekijät.

Tilapalvelu on saavuttanut toiminnalliset tavoitteet hyvin, sekä toimintatuotot, että toimintakulut ylittyivät budjettiin nähden.

Kuortaneen kunta kuuluu Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hankintarenkaaseen elintarvikkeiden, puhdistusaineiden ja -tarvikkeiden osalta.

Työvoimapula on vaikeuttanut sijaisten saantia siivouspuolelle. Sijaisia ei ole saatu riittävästi ja se on vaikuttanut työssäjaksamiseen.

Loppuvuodesta 2022 tehtiin päätös keittiötoiminnan siirtymisestä perustettuun Kokkaamo Ateriapalvelut yhtiöön, vuosi 2023 toimittu uuden toimintamallin mukaisesti.

Yhdyskuntatekniikan palveluiden tulosalueella on kaavoituksen etenemisen ja valtuuston päätösten mukaisesti rakennettu tarvittavaa tiestöä ja kunnallistekniikkaa. On kunnossapidetty katuja ja niitä yksityistieosuuksia, jotka ovat kunnan hoidon piirissä. Osaa yksityisteiden kunnossapitoa on avustettu rahallisesti hakemusten perusteella.

Maatalouskäyttöön soveltuvat viljelysmaat on vuokrattu ja metsätilat ylläpidetään suunnitelman mukaisesti. Metsien hoidosta on voimassa sopimus metsänhoitoyhdistyksen kanssa.

Kunta on Lakeuden Etapin osakkaana ja se hoitaa kunnan jätekuljetuksen sopimuksen mukaisesti.

KUNTATEKNIIKAN HALLINTO

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	8 000		8 000	14 925	-6 925
Toimintakulut	-188 200		-188 200	-192 436	4 236
Netto	-180 200		-180 200	-177 511	-2 689
Sumupoistot	-4 800		-4 800	-4 817	17
Sisäiset erät	-39 500		-39 500	-36 024	-3 476

Tavoitteet vuodelle 2023

Suunniteltujen investointien toteuttaminen

Mittari: Laadukas ja edullinen toteutus

Tavoitetaso: Investointien toteutuminen talousarvioraamin mukaisesti

Toteutuma: Investoinnit toteutuivat talousarvioraamin mukaisesti.

TILAPALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	875 160		875 160	1 127 383	-252 223
Toimintakulut	-1 928 400		-1 928 400	-2 117 494	189 094
Netto	-1 053 240		-1 053 240	-990 111	-63 129
Sumupoistot	-576 550		-576 550	-585 252	8 702
Sisäiset erät	1 291 500		1 291 500	1 554 418	-262 918

Tavoitteet vuodelle 2023

Vanhan Alvarin koulurakennuksen alueen mahdollistaminen uuden koulun ja päiväkodin liikunnan ja leikkikentän käyttöön sekä uuden Alvarin koulun turvallinen liikennejärjestelmä.

Mittari: Vanhan Alvarin koulukiinteistön purkaminen, piha- ja liikennesuunnitelman teettäminen koko vanhan Alvarin, kirjaston ja uuden Alvarin alueelle.

Tavoitetaso: Vuoden 2023 loppuun mennessä koulukiinteistö purettu, alueen piha- ja liikennesuunnitelma valmis ja investointiohjelman mukaiset työt tehty.

Toteutuma: Koulu on purettu, piha- ja liikennesuunnitelma valmis, suunnitelman mukaiset parantamistyöt on vuoden 2024 talousarviossa ja 2025-2026 taloussuunnitelmassa.

Ruokahuollon toiminnan uudelleen organisointi. In-House yhtiön toiminnan käynnistyminen.

Mittari: Keskuskeittiön toiminta ja sen tukitoiminnot sujuvat moitteettomasti.

Tavoitetaso: Keskuskeittiön ruoanvalmistus siirtynyt In-House yhtiölle, tukitoiminnot kunnalla.

Toteutuma: In-House yhtiö Kokkaamon toiminta alkanut, kunnan toimintana ruoan kuljetus ja kiinteistön ylläpito. Kokonaisuudessa ei ole ongelmia.

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	34 000		34 000	121 079	-87 079
Toimintakulut	-573 900		-573 900	-628 105	54 205
Netto	-539 900		-539 900	-507 027	-32 873
Sumupoistot	-421 800		-421 800	-383 223	-38 577
Sisäiset erät	91 300		91 300	85 472	5 828

Tavoitteet vuodelle 2023

Kirkkotien ja Keskustien kunnossapidon organisointi kunnan vastuulle

Mittari: Ei liikennevahinkoja, käyttäjärekламаatit minimissä.

Tavoitetaso: Kirkkotien ja Keskustien kunnossapito laadukasta ja kustannustehokasta.

Toteutuma: Kunnossapidon kustannukset alittuneet budjetoinnin, ylläpidosta tullut positiivista palautetta.

Tiekuntien avustaminen ja tukeminen yksityisteiden perusparannushankkeisiin hakeutumisessa.

Mittari: Hankkeiden käynnistyminen ja Ely:n rahoitushakemukset.

Tavoitetaso: Yksi perusparannushanke käynnistyy ja valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä.

Toteutuma: Vesterintie, Vesterintien silta, Myllymäki-Tervolan tie ja Myllymäki-Tervolan tien siltahanke valmistuneet. Kaikki 4 hanketta saivat Ely:n myöntämän valtiontuen.

Vesihuoltolaitos

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	765 700		765 700	741 354	24 346
Toimintakulut	-552 300		-552 300	-561 850	9 550
Netto	213 400		213 400	179 504	33 896
Sumupoistot	-143 600		-143 600	-142 125	-1 475
Sisäiset erät	14 000		14 000	2 848	11 152

Vesihuoltolaitos on eriytetty omaksi laskennalliseksi yksiköksi ja siitä laaditaan erillinen laskennallinen tuloslaskelma ja tase.

2.1.4 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Ympäristölautakunta on pitänyt 8 kokousta ja tehnyt niissä 66 päätöstä ja antanut yhden lausunnon.

YMPÄRISTÖPALVELUT

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	83 500		83 500	76 572	6 928
Toimintakulut	-316 500		-316 500	-258 457	-58 043
Netto	-233 000		-233 000	-181 885	-51 115
Sumupoistot	-27 000		-27 000	-27 013	13
Sisäiset erät	-14 700		-14 700	-10 985	-3 715

Rakennusvalvonnan toiminta-ajatuksena on rakentamisen, kaavoituksen ja maa-ainesten ottotoiminnan ohjaus ja valvonta sen mukaan, mitä lait, asetukset ja muut säännökset asiasta sanovat. Pyrkimyksenä on ympäristöön hyvin sopeutuva toiminta kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Yleisenä tavoitteena on rakennusvalvonnalle monilla eri säännöksillä annetuista velvoitteista selviytyminen ja monipuoliset palvelut sekä oman kunnan että ulkopaikkakuntalaisten rakentajien tarpeita varten. Tavoitteena ja haasteena on saada tärkeimmät painopistealueet hoidettua ilman turvallisuuden vaarantumista.

Kuortaneenjärven pohjoisosan kaavoitus on vuoden 2023 aikana ollut etenemättä, jonka osalta prosessia jatketaan mahdollisimman pian.

Uusien asuinrakennusten rakennuslupia on myönnetty 1 kpl vuonna 2023, 4 kpl vapaa-ajanrakennuksia ja 2 kpl maatalous rakennuksia. Lupa asioita on päätetty 78 kpl ja näistä rakennuslupia on ollut 31 kpl ja toimenpidelupia 25.

Maa-aineslain mukaisia lupia sekä tielautakunnalle kuuluvia tehtäviä on ollut yhteensä 4 kpl.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on huolehtia ympäristönsuojeluun liittyvistä valvonta- ja kehitystehtävistä kunnan alueella kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti. Päämääränä on luoda Kuortaneesta asukkailleen virikkeellinen ja ympäristöystävällinen kunta.

Vuoden 2023 tärkein tavoite oli kunnan ympäristönsuojelun valvontaan kuuluvien laitosten ja toimintojen lakisääteisen valvonnan sekä luvituksen toteuttaminen joustavasti.

Ympäristölautakunta käsittelee yhden Ysl 115 § mukaisen ilmoituksen ja antoi lausunnon Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle ympäristölupahakemuksesta. Avustuksia myönnettiin pääasiassa vesiensuojelua edistäviin toimenpiteisiin yhteensä 25 600 €.

Tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Rakennusrekisterin korjaus projekti

Mittari: Saada rakennusrekisterin päivityksen jälkeen niiden rakennusten tiedot ajan tasalle, jotka ovat koneella digitaalisessa muodossa ja jollain tavalla puutteellisenä (n. 5000kpl).

Tavoitetaso: Vahat luvat 3600kpl sähköiselle kartalle ja prt.t yhdistettyä toisiinsa sekä korjattua tiedot. Uudemmat rakennukset n.5000 kpl rakennustietojen korjaus alkuun. Puretut rakennukset pois rekisteristä

Toteutuma: Vanhat luvat läpikäyty ja listattu, uudempia rakennustietoja päivitetty monella eri tavalla, puretut rakennukset listattu ja käyty läpi mm. vesi- ja viemäriliittymä, kaukolämpö rekisterit. Sähköiselle kartalle siirto ja linkitys rakennuksille aloitettu

Ympäristönsuojelun valvonta

Mittari: Kunnan ympäristönsuojelun valvontaan kuuluvien laitosten ja toimintojen lakisääteisen valvonnan sekä luvituksen toteuttaminen joustavasti käyttäen vartan vasten räätälöityä valvontaohjelmistoa.

Tavoitetaso: 100 % valvontasuunnitelman vuotuinen toteuttaminen ja kunnan myöntämien ympäristöluoppien käsittelyaika 4 kk

Toteutuma: Toteutuma: Varsinaisia ympäristöluoppia ei käsitelty kuluvana vuonna. Ympäristöluovallisten laitosten valvontaa tarpeen ilmetessä (valitukset ym.). Valvontaohjelmistoa ei ole hankittu sen kalleuden vuoksi.

Asemakaavoitus

Mittari: Vilmeikön kaava saadaan valmiiksi

Tavoitetaso: Vilmeikön kaava saadaan hyväksytyksi

Toteutuma: Vilmeikön kaavan ehdotusvaihe tekeillä.

Yleiskaavoitus

Mittari: Kuortaneenjärven pohjoisosan 2.osayleiskaava ja 2. Sarvinevan tuulivoimaosayleiskaava hyväksytään. Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavan selvitysvaihe mahdollisimman lähelle luonnosta. Napalankallioiden ja Napalankallioiden ja Hietaharjunnevan tuulivoima osayleiskaava etenee.

Tavoitetaso: Kuortaneenjärven pohjoisosan 2. osayleiskaava valmis. 2. Sarvinevan osayleiskaava hyväksytty, Osayleiskaava luonnos selvitykset alulle, Napalankallioiden ja Hietaharjun nevan ja tuulivoima osayleiskaava ehdotusvaiheeseen.

Toteutuma: Olemme odottaneet Kuortaneenjärven Pohjoisosan 2 osan uutta ehdotusta kaavoittajalta, Sarvineva 2 odottaa hallinto-oikeuden käsittelyä, tuulivoimakaavasta saatiin luonnos 2023 aikana. Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavan käynnistämistä suunniteltu.

Kaava selvitys

Mittari: Saadaan selvyys kunnassa laadituista kaavoista, ja varmuus voimassa olevista kaavoista (kaavaindeksi). Kerätään digitaalista pohjakarttaa varten kaikki mahdollinen aineisto yhteen paikkaan

Tavoitetaso: Kaikki Kuortaneella tehdyt ja voimassa olevat kaavat ovat löydettävissä sähköisessä muodossa kunnan palvelimella.

Toteutuma: Kaavat kerätty yhtenäiseen tiedostoon, kuten myös kaavojen tiedot, vertailu puuttuvista kaavoista on tehty, muutama kaava pitää etsiä maanmittauslaitokselta.

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

euro	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio Muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama muutosten jälkeen
Toimintatuotot	2 948 060	0	2 948 060	3 470 894	-522 834
Valmistus omaan käyttöön	0		0		0
Toimintamenot	-13 902 700	-13 000	-13 915 700	-14 349 004	433 304
Toimintakate	-10 954 640	-13 000	-10 967 640	-10 878 110	-89 530
					0
Verotulot	6 806 000		6 806 000	6 899 897	-93 897
Valtionosuudet	6 120 500		6 120 500	6 724 715	-604 215
Rahoitustuotot ja -menot:					0
Korkotulot	20 200		20 200	53 931	-33 731
Muut rahoitustulot	12 700		12 700	70 940	-58 240
Korkokulut	-80 000		-80 000	-189 749	109 749
Muut rahoitusmenot	-1 700		-1 700	-77 993	76 293
Vuosikate	1 923 060	-13 000	1 910 060	2 603 631	-693 571
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 198 450		-1 198 450	-1 164 025	-34 425
Kertaluonteiset poistot					
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot				-257 738	
Tilikauden tulos	724 610	-13 000	711 610	1 181 869	-470 259

2.3 Investointiosan toteutuminen

Kunnanhallitus	Alkup ta	Muutos	Ta+muutos	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Sijoitukset	257 000	0	257 000	257 000	0	100
Käyttöomaisuuden myynti			0	-484 440	-484 440	-100
Asunto-osakkeiden rah.västike		10 000	10 000	9 461	-539	95
Terveysasema	0	632 159	632 159	632 159	-0	100
Tontit maa-alueen ostot	20 000	230 000	250 000	249 881	-119	100
Vierteentien jatke	300 000	-300 000	0	0	0	
- valtion avustus	-150 000	150 000	0	0	0	
Sivistyslautakunta						
Yhteiskoulun polkupyöräkatos	20 000	-20 000	0	0	0	
Yhteiskoulun katto	25 000	0	25 000	34 139	9 139	137
Tekninen lautakunta / tilapalvelut						
Kunnantalo led-valaistus	10 000	-10 000	0	0	0	0
Kunnantalo autokatos	15 000	0	15 000	18 960	3 960	126
Kunnantalo sähköautojen latauspisteet	10 000		10 000	9 500	-500	95
Keskuskeittiö yhdistelmäuuni	0	0	0	-22 595	-22 595	100
Ylijoen koulu led valaisimet	20 000	-12 000	8 000	9 631	1 631	120
Alvari sähköautojen latauspisteet	10 000	0	10 000	8 200	-1 800	-100
Yhteiskoulu sähköautojen latauspisteet	10 000	0	10 000	9 700	-300	97
Lukio sähköautojen latauspisteet	10 000	0	10 000	0	-10 000	0
Paloasema kylmäkatos	20 000	0	20 000	21 976	1 976	110
Paloasema vesikaton korjaus ja letkuk	35 000	0	35 000	35 156	156	100
Keskusvaraston aita ja portti	10 000	0	10 000	10 983	983	110
Urheilukenttä huoltorakennuksen korj	20 000	0	20 000	16 921	-3 079	85
Tekpa pienoistraktori	70 000	-10 000	60 000	59 955	-45	100
Tekpa pienoistraktorin varusteita	15 000	0	15 000	14 959	-41	100
Tekpa kadun painepesunlaitteisto	10 000	0	10 000	10 508	508	105
Tekpan kalusto	22 000		22 000	19 440	-2 560	88
Yhdyskuntatekniikan palvelut						
Asemakaavatiet, piha-alueet;peruskorj	20 000		20 000	15 850	-4 150	79
Asemakaavatiet, Ahjontie	70 000	37 900	107 900	107 813	-87	100
Uudet asemakaavatiet, Tervatie	80 000	50 000	130 000	123 102	-6 898	95
Kunnan hoidossa olevat tiet, perusk	35 000		35 000	29 174	-5 826	83
Kuntaosuus yksit.teiden perusparantamiseen	85 000	0	85 000	58 265	-26 735	69
Haavistontie	10 000	0	10 000	7 725	-2 275	77
Kortesmäentie	30 000		30 000	4 000	-26 000	13
Harjuntie	30 000	0	30 000	4 000	-26 000	13
Puistot, leikkipuistot	10 000	0	10 000	8 073	-1 927	81
Kirkkotie/kantatie 66 keyen liik.väylä	20 000	0	20 000	9 800	-10 200	49
Vilmeikönranta-Nokua keyen liik.väylä	20 000	0	20 000	21 940	1 940	110
Alvarin / kirjaston piha-alue	10 000	0	10 000	9 208	-792	92
Katuvälälytys Tervatie	10 000	7 000	17 000	13 710	-3 290	81
Keskustien katuvälälytyksen parantaminen	25 000	0	25 000	24 905	-95	100
Vesi- ja viemärlaitos						
Jätevesikaivojen parantaminen	20 000	-20 000	0	0	0	0
Sampolan jätevesipumppaamon saneera	65 000	0	65 000	50 480	-14 520	78
Vesilaitosinvestoinnit	15 000		15 000	10 955	-4 045	73
Viemärlaitosinvestoinnit	10 000		10 000	10 250	250	103
Investointien nettomeno yhteensä	1 324 000	745 059	2 069 059	1 430 742	-638 317	69

4.4 Rahoitusosan toteutumisvertailu

euro	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 923 060	-13 000	1 910 060	2 603 631	-693 571
Satunnaiset erät			0	-257 738	257 738
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0	-57 096	57 096
			0		0
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 872 000	-83 700	-1 955 700	-1 937 778	-17 922
Rahoitusosuudet inv.menoihin	476 250	-125 000	351 250	0	351 250
Käyttöomaisuuden vars myyntit				507 035	-507 035
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	30 000		30 000	57 096	-27 096
Toiminnan ja investointien nettorahavirta					
	557 310	-221 700	335 610	915 151	-579 541
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					0
Antolainasaamisten lisäykset	-63 000		-63 000	-79 691	16 691
Antolainasaamisten vähennykset	30 000		30 000	45 836	-15 836
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				822 162	-822 162
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-337 711		-337 711	-340 646	2 935
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-1 000 000	1 000 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	0
				-566 568	566 568
Vaikutus maksuvalmiuteen	186 599	-221 700	-35 101	-203 756	168 655

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Kunnan tuloslaskelma

(ulkoinen)	2023	2022
Toimintatuotot		
*Myyntituotot	1 822 854,45	2 267 202,64
*Maksutuotot	170 808,07	213 168,95
*Tuet ja avustukset	239 160,59	714 595,63
*Muut toimintatuotot	1 238 071,22	930 459,36
	3 470 894,33	4 125 426,58
Toimintamenot		
*Henkilöstökulut	-8 444 974,39	-8 412 923,93
Palkat ja palkkiot	-6 843 401,79	-6 695 235,48
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 343 003,37	-1 471 101,49
Muut henkilösivukulut	-258 569,23	-246 586,96
*Palvelujen ostot	-3 558 496,72	-18 645 916,48
*Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 510 614,55	-1 714 444,33
*Avustukset	-305 630,57	-207 973,67
*Muut toimintakulut	-529 288,14	-488 548,00
	-14 349 004,37	-29 469 806,41
Toimintakate	-10 878 110,04	-25 344 379,83
Verotulot	6 899 897,36	12 236 267,98
Valtionosuudet	6 724 715,00	15 955 188,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-142 871,31	63 633,49
*Korkotuotot	53 930,96	24 585,52
*Muut rahoitustuotot	70 940,29	101 900,94
*Korkokulut	-189 749,30	-62 061,63
*Muut rahoituskulut	-77 993,26	-791,34
Vuosikate	2 603 631,01	2 910 709,64
Poistot ja arvonalentumiset		
*Suunnitelman mukaiset poistot	-1 164 024,82	-1 164 032,24
*Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät		
*Satunnaiset tuotot		
*Satunnaiset kulut	-257 737,50	
Tilikauden tulos	1 181 868,69	1 746 677,40
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 181 868,69	1 746 677,40

3.2 Kunnan rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 603 631,01	2 910 709,64
Satunnaiset erät	-257 737,50	0
Tulorahoituksen korjauserät	-57 095,61	-107 002,97
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 937 777,51	-1 988 135,89
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	429 012,00
Pysyvien vastaavien hydykkeiden luovutustulot	564 130,74	115 972,07
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	915 151,13	1 360 554,85
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-79 691,00	-26 880,00
Antolainasaamisten vähennykset	45 835,64	23 876,84
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	822 162,15	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-340 646,00	-337 886,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000 000,00	-500 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	59,90	-603,96
Saamisten muutos	-242 630,00	136 517,38
Korottomien velkojen muutos	-323 998,10	-217 511,41
Rahoituksen rahavirta	-1 118 907,41	-922 487,15
Rahavarojen muutos	-203 756,28	438 067,70
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 808 729,72	2 012 486,00
Rahavarat 1.1.	2 012 486,00	1 574 418,30
Rahavarojen muutos	-203 756,28	438 067,70

3.3 Kunnan tase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	670 689,74	703 072,79
Muut pitkävaikutteiset menot	670 689,74	703 072,79
Aineelliset hyödykkeet	20 539 230,76	20 022 151,36
Maa- ja vesialueet	2 889 931,85	2 640 050,47
Rakennukset	11 547 157,52	11 266 116,52
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 653 666,87	5 686 468,30
Koneet ja kalusto	162 316,45	161 938,52
Muut aineelliset hyödykkeet	202 163,03	202 163,03
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	83 995,04	65 414,52
Sijoitukset	8 500 735,53	10 330 078,54
Osakkeet ja osuudet	6 360 658,27	8 223 856,64
Muut lainasaamiset	2 113 197,26	2 079 341,90
Muut saamiset	26 880,00	26 880,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	208 848,39	208 305,90
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	208 848,39	208 305,90
VAHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	1 242 422,44	999 792,44
Myyntisaamiset	764 507,88	717 888,90
Muut saamiset	436 936,08	258 526,57
Siirtosaamiset	40 978,48	23 376,97
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin	1 193 380,09	1 173 683,09
Rahat ja pankkisaamiset	615 349,63	838 802,91
VASTAAVAA YHTEENSÄ	32 970 656,58	34 275 887,03

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA	21 709 289,60	22 165 221,14
Peruspääoma	12 409 864,15	14 047 664,38
Muut omat rahastot	691 304,51	691 304,51
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 426 252,25	5 679 574,85
Tilikauden yli-/alijäämä	1 181 868,69	1 746 677,40
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	212 694,27	212 091,88
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	208 848,39	208 305,90
Muut toimeksiantojen pääomat	3 845,88	3 785,98
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	4 435 731,30	3 981 616,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 640 970,00	3 981 616,00
Lainat julkisyhteisöiltä	794 761,30	
Lyhytaikainen	6 612 941,41	7 916 958,01
Joukkovelkakirjalainat	3 500 000,00	4 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	368 046,85	340 646,00
Saadut ennakot	62 511,90	118 198,70
Ostovelat	1 063 416,19	1 048 339,83
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	944 416,03	930 509,55
Siirtovelat	674 550,44	979 263,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	32 970 656,58	34 275 887,03

3.4 Konsernin tuloslaskelma

	2023	2022
	euro	euro
Toimintatuotot	4 958 824,19	37 483 909,96
Toimintakulut	-16 358 978,57	-62 402 381,43
Osuus osakkuusyht. voitosta/tappiosta	-29 631,38	-21 666,80
Toimintakate	-11 429 785,76	-24 940 138,27
Verotulot	6 899 897,36	12 236 267,98
Valtionosuudet	7 525 208,53	16 764 703,40
Rahoitustuotot ja -kulut		
*Korkotuotot	54 574,66	25 792,78
*Muut rahoitustuotot	89 589,25	142 117,45
*Korkokulut	-319 175,71	-162 842,18
*Muut rahoituskulut	-89 441,00	-45 835,62
Vuosikate	2 730 867,33	4 020 065,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 640 748,49	-2 252 886,77
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Satunnaiset erät	-124 693,96	0
Tilikauden tulos	965 424,88	1 767 178,77
Tilinpäätössiirrot	7 180,32	44 871,79
Laskennalliset verot	15 410,67	-21 887,29
Vähemmistöosuudet	0,00	10 160,87
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	988 015,87	1 800 324,14

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 730 867,33	4 020 065,54
Satunnaiset erät	-124 850,54	1 657,33
Tulorahoituksen korjauserät	-24 561,13	-125 712,13
Toiminnan rahavirta	2 581 455,66	3 896 010,74
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 033 997,06	-2 624 033,85
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-43 729,52	377 201,13
Käyttöomaisuuden myyntitulot	1 429 636,09	107 120,55
Investointien rahavirta	-648 090,49	-2 139 712,17
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	1 933 365,17	1 756 298,57
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-79 691,00	-26 880,00
Antolainasaamisten vähennykset	45 835,64	24 912,84
Antolainauksen muutokset yhteensä	-33 855,36	-1 967,16
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	822 162,15	628 756,04
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 518 232,24	-1 348 237,96
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 152 462,14	-394 338,96
Lainakannan muutokset yhteensä	-1 848 532,23	-1 113 820,88
Oman pääoman muutokset	-458 419,29	-581 034,52
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-202,22	-195 248,43
Vaihto-omaisuuden muutos	-5 293,32	13 015,97
Saamisten muutos	1 075 396,35	733 520,98
Korottomien velkojen muutos	-993 865,67	-392 434,54
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	76 035,14	158 853,98
Rahoituksen rahavirta	-2 264 771,74	-1 537 968,58
Rahavarojen muutos	-331 406,57	218 329,99
Rahavarat 31.12.	2 225 208,47	3 259 424,36
Rahavarat 1.1.	2 556 615,04	3 041 094,37
	-331 406,57	218 329,99

3.6 Konsernin tase

PYSYVÄT VASTAAVAT	2023	2022
Aineettomat hyödykkeet	685 778,98	954 815,46
Aineettomat oikeudet	48 616,72	299 360,35
Muut pitkävaikutteiset menot	637 162,26	655 455,11
Aineelliset hyödykkeet	29 812 980,03	37 150 337,31
Maa ja vesialueet	3 136 347,41	3 063 820,37
Rakennukset	20 058 204,66	26 516 768,29
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 656 696,64	5 952 258,69
Koneet ja kalusto	256 021,15	840 739,12
Muut aineelliset hyödykkeet	455 620,83	471 986,59
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	250 089,34	304 764,25
Sijoitukset	3 502 986,60	3 474 533,47
Osakkuusyhteisöosuudet	290 920,73	354 902,56
Muut osakkeet ja osuudet	1 571 053,83	1 516 854,45
Muut lainasaamiset	1 614 132,04	1 574 420,68
Muut saamiset	26 880,00	28 355,78
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	310 469,64	312 832,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	34 939,63	273 540,00
Saamiset	1 227 795,84	3 523 375,45
Pitkäaikaiset saamiset	382,20	740,65
Lyhytaikaiset saamiset	1 227 413,64	3 522 634,80
Rahoitusarvopaperit	1 421 806,78	1 398 610,07
Rahat ja pankkisaamiset	803 401,69	1 860 814,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ	37 800 159,19	48 948 858,41

VASTATTAVAA	2 023	2022
OMA PÄÄOMA	22 214 162,47	22 666 913,64
Peruspääoma	12 409 864,15	14 047 664,38
Arvonkorotusrahasto	75 724,79	75 724,79
Muut omat rahastot	307 908,30	22 620,88
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 432 649,36	6 720 579,43
Tilikauden yli- /alijäämä	988 015,87	1 800 324,16
VÄHEMMISTÖOSUUDET	0,00	58 240,69
POISTOERO JA VAPAEHTOISET VARAUKSET	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	156 895,29
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	313 742,42	318 242,62
VIERAS PÄÄOMA	15 272 254,30	25 748 566,17
Pitkäaikainen korollinen	7 494 841,04	13 207 863,17
Pitkäaikainen koroton	0,00	22 827,47
Lyhytaikainen korollinen	4 431 880,51	6 197 507,59
Lyhytaikainen koroton	3 345 532,75	6 320 367,94
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	37 800 159,19	48 948 858,41

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1.) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut jaksotus- ja arvostusperiaatteet:

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty kirjanpitoon suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavien arvostus

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä poistosuunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Poistot on tehty käyttöönottokauden alusta lukien kunnanvaltuuston erikseen hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on arvostettu nimellisarvoon ja rahoitusomaisuusarvopaperit hankintahintaan.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä kunnan tytäryhteisöt, Kiinteistö Oy Kuortaneen Asunnot ja Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilat.

KiOy Kuortaneen Asuntoihin sulautui 31.3.2022 Kiinteistö Oy Kuortaneen Koulumaja, jonka myötä yhtiön varat, velat ja saamiset sisältyvät vastaanottaneen KiOy Kuortaneen Asuntojen lukuihin ja näin ollen ovat sitä kautta pääosin yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyhteisöt Kiinteistö Oy Kuortaneen Jäähalli ja Kuortaneen Areena Oy, joissa omistusosuus 50 %.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on huomioitu omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen

4.3 Tuloslaskelman liitetiedot

6) Toimintatuotot tulosalueittain	Konserni			Kunta	
	2023	2022		2023	2022
Yleishallinto	610 865	1 480 761	Kunnanhallitus	528 977	1 393 361
Sosiaali- terveyspalvelut	7 789	32 363 468			
Opetus- ja kulttuuripalvelut	930 012	983 201	Sivistystoimi	860 604	896 765
Tekniset palvelut	3 333 586	2 381 606	Tekninen toimi	2 004 741	1 751 057
Ympäristöpalvelut	76 572	84 244	Ympäristötoimi	76 572	84 244
Yhteensä	4 958 824	37 483 910	Yhteensä	3 470 894	4 125 427
			Vesi- ja viemärilaitos	741 354	818 577

7.) Verotulojen erittely (1000 €)	2023	2022
Kunnan tulovero	5 192	10 209
Osuus yhteisöveron tuotosta	693	1 108
Kiinteistövero	1 014	919
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	6 899	12 236

8) Valtionosuuksien erittely (1000 €)	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 570	12486
-josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)	1 819	3 366
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	1 376	961
Verotulomenetysten korvaus	778	2 509
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	6724	15 955

9.) Palvelujen ostojen erittely (1000 €)	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	190	15 880
Muiden palvelujen ostot	3 369	2 766
Yhteensä	3 559	18 646

11.) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 14.12.2012 § 52 hyväksynyt perusteet suunnitelman mukaisiksi poistoajoiksi ja -menetelmiksi 1.1.2013 lukien. Kaikki poistot tehdään tasapoistoina jaksotettuna poistoajan mukaan.

Muut pitkävaikutteiset menot

ATK-ohjelmistot	2 - 5 vuotta *
Muut	2 - 5 vuotta *

*) Erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15-20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	10-30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	15-30 vuotta
Vedenjakeluverkosto	30-40 vuotta
Viemäriverkko	30-40 vuotta
Kaukolämpöverkko	20-30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15-20 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10-12 vuotta
Maakaasuverkko	20-25 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	15-20 vuotta
Sähkö-, vesi- ja yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10-20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolait.	15-20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	10-15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10-15 vuotta

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset	15 -20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8-15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	4-7 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	5-10 vuotta
Muut raskaat koneet	10-15 vuotta
Muut kevyet koneet	5-10 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5-15 vuotta
ATK-laitteet	3 -5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 -5 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 8000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

12.) Pakollisten varausten muutos ja muuhun kuin tilikauteen liittyvät erät

Pakollisiin varauksiin ei ole kunnassa kirjattu mitään eikä tuloslaskelmaan sisälly muuhun kuin tilikauteen liittyviä eriä.

13.) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueet			0	25 000
Rakennukset			0	16 000
Muut luovutusvoitot			57 096	66 003
<i>Luovutusvoitot yht.</i>	57 096	107 003	57 096	107 003
Muut toimintakulut				
Kiinteistön luovutustappio			0	0
<i>Luovutustappiot yht</i>	0	0	0	0

15.) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2023	2022
Osinkotuotot Kuusiolinnalla Terveys Oy	27 500	0
Peruspo:n korot kuntayhtymiltä	0	14 558
Kuntarahoiutus	30 275	18 025
Metsäliitto	226	193
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	0	0
Yhteensä	58 001	32 806

4.4 Tasetta koskevat liitetiedot

4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19.) Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot
Hankintameno 1.1	0	703 073
Lisäykset		95 164
Rahoitusosuudet		
Vähennykset		
Siirrot erien välillä		
Tilikauden poisto	0	-127 547
Arvonlennukset ja palautukset		
Hankintameno 31.12	0	670 690

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat
Hankintameno 1.1	2 640 050	11 266 117	5 686 468	161 939	202 163	65 415
Lisäykset	241 454	768 941	433 888	104 862		27 008
Rahoitusosuudet						
Vähennykset				-22 595		
Siirrot erien välillä	8 427					-8 427
Tilikauden poisto		-487 900	-466 689	-81 889		
Arvonlennukset ja palautukset						
Hankintameno 31.12	2 889 932	11 547 158	5 653 667	162 316	202 163	83 995

Sijoitukset, Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet ja tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkeet ja osakkuus ja muut omist.yht.	Muut osakkeet ja osuudet
Hankintameno 1.1	4 076 593	1 002 449	1 479 696	19 900
Lisäykset			47 461	219 000
Vähennykset		-484 440		
Siirrot erien välillä				
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12	4 076 593	518 009	1 527 157	238 900

Muut lainasaamiset

	Jvk-saamiset	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset osakkuus- ja muut omist.yht	Saamiset muut yhteisöt	Muut saamiset muilta
Hankintameno 1.1	0	549 065	637 873	892 403	26 880
Lisäykset				79 691	
Vähennykset		-10 000		-35 836	
Arvonlennukset ja niiden palautukset					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12	0	539 065	637 873	936 259	26 880

Muihin lainasaamisiin yhteisöiltä on kirjattu Verkko-osuuskunta Kuuskaistan saneerausohjelmaan mukainen 892 403 euron velka kunnalle, jota on lyhennetty hyväksytyn ohjelman mukaisesti. Lisäksi Kuuskaista teki ylimääräisen lyhennyksen 31.959 € myytyään käyttämättä jäänyttä verkko-omaisuuttaan. Velka syntyi Kuortaneen kunnan maksettua vuonna 2017 Verkko-osuuskunta Kuuskaistan lainat Op-Pohjola pankille lainojen takaajana. Vuoden 2023 lisäyksenä muissa lainasaamisissa näkyy Ateriapalvelu Kokkaamo Oy:lle velaksi myyty keskuskeittiön irtaimisto, 79.691 €

Kuntayhtymäosuudet

	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.
Kuusiokuntien terveys Ky	484 440		-484 440	0
Eskoon sosiaalipalv. Ky				
E-P:n sairaanhoitop. Ky				
E-P:n liitto Ky	3 671			3 671
Seinäjoen koulutus Ky	514 338			514 338
Yhteensä	1 002 449			518 009

E-P:n sairaanhoitopiirin ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymäosuudet (1.645.119,58 euroa) on kirjattu avaavan taseen muutoksena peruspääoman vähennykseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan uudistuksen toimineenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettuna lain mukaisesti.

Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijä purettiin 30.6.2023. Siitä johtuva kuntayhtymäosuuden vähennys on kirjattu vuoden 2023 liiketapahtumana tilivuoden aikana.

20-22.) Omistukset muissa yhteisöissä (1000 euroa)

	Kotipaikka	Kunnan omistus osuus	Konsernin omistus osuus	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden tappiosta/ voitosta/
Tytär-yhteisöt						
Kiinteistö Oy Kuortaneen Asunnot	Kuortane	100,00%	100%	930	4324	-78
Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilat	Kuortane	100,00%	100%	2865	22	-13
Kuntayhtymät						
Etelä-Pohjanmaan Liiton ky	Seinäjoki	2,17%	2,17%	39	15	3
Seinäjoen koulutusky	Seinäjoki	1,49%	1,49%	858	194	-29
Yhteis- ja omistusyhteyshyönteisöt						
Kiint Oy Kuort. Jäähalli	Kuortane	50,00%	50,00%	111	611	-31
Kuortaneen Areena Oy	Kuortane	50,00%	50,00%	-103	442	1

23.) Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä ja osakkuus- ja omistusyhteisöiltä

	2023		2022	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		59 842		16 408
Lainasaamiset	539 065		549 065	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	539 065	59 842	549 065	16 408
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		40		38 249
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				6 215
Yhteensä	0	40	0	44 464
Saamiset osakkuus ja omistusyht.				
Myyntisaamiset	0		0	
Lainasaamiset	637 873		637 873	
Muut saamiset	0		0	
Siirtosaamiset	0		0	
Yhteensä	637 873	0	637 873	0
Saamiset yhteensä	1 176 938	59 882	1 186 938	60 872

4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25.) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	12 409 864,15	14 047 664,38	12 409 864,15	14 047 664,38
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	12 409 864,15	14 047 664,38	12 409 864,15	14 047 664,38
Arvonkorotusrahasato 1.1	75 724,79	75 724,79		
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasato 31.12.	75 724,79	75 724,79		
Muut omat rahastot 1.1	22 620,88	123 047,88	691 304,51	691 304,51
Lisäykset	285 287,42			
Vähennykset	0,00	100 427,00		
Muut omat rahasto yht 31.12.	307 908,30	22 620,88	691 304,51	691 304,51
Ed. tilikausien yli-alijäämä 1.1.	8 520 903,59	7 205 113,28	7 426 252,25	5 679 574,85
Tilikauden muutokset	-88 254,23	-484 533,84		
Ed. tilikausien ylijäämä yli-alijäämä 31.12.	8 432 649,36	6 720 579,44	7 426 252,25	5 679 574,85
Tilikauden yli-/alijäämä	988 015,87	1 800 324,16	1 181 868,69	1 744 283,72
Oma pääoma yhteensä	22 214 162,47	22 666 913,65	21 709 289,60	22 162 827,46

Kunnan peruspääoman alkusaldon muutos edellisen vuoden taseeseen perustuu hyvinvointialueelle siirtyneiden kuntayhtymien kuntayhtymäosuusien ja irtaimiston alaskirjauksesta peruspääomaa vastaan. Myös siirtyvän henkilöstön lomapalkkavelka on kirjattu peruspääomaa vastaan. Kirjaukset on tehty avaavaan taseeseen tase-erien välisinä siirtoina.

Peruspääoma 31.12.2022	14 047 664,38
EpShp:n kuntayhtymäosuus	-1 600 928,54
Eskoon sosiaalipalvelujen ky	-44 191,04
Kuusiolinnan osakkeet	-100,00
Siirtyvän hlöstön lomapalkkavelka	7 419,35
Peruspääoma 1.1.2023	12 409 864,15

Lisäksi vertailutieto edellisen vuoden tilikauden voitto / tappio tiliin erottaa 88.254 euroa, mikä johtuu EpShp:n ja Kuusio kuntien Terveyskuntayhtymän siirtymisestä hyvinvointialueelle.

Seuraavassa taulukossa erittely asiasta.

	ED.TILIK. Voitto/Tappio	TILIK. Voitto/Tappio	Yhteensä	Seur.vuosi	Ero	
Kuortaneen kunta	5 679 575	1 746 677	7 426 252	7 426 252	0	
Kuusote	4 264	0	4 264	0	4 264	siirtynyt hyvinvointialueelle
E-P Liitto	31 577	734	32 311	32 311	0	
EP SHP	26 238	-10 356	15 882	0	15 882	siirtynyt hyvinvointialueelle
ESKOO	0	0	0	0	0	
Sjoen Koul.ky	419 836	-15 827	404 009	404 009	0	
Asunnot	37 957	15	37 971	37 971	0	
Yritystilat	-12 791	56	-12 736	-12 736	0	
	6 186 655	1 721 299	7 907 954	7 887 808	20 146	
Eliminointikirjaukset	533 924	79 025	612 949	544 841	68 108	
Erotaa	6 720 579	1 800 324	8 520 903	8 432 649	88 254	

27.) Pitkäaikaiset velat ja niiden osat, jotka erääntyvät 1.1.2029 tai sen jälkeen	2023	2022
Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	2 275 350	2 619 032
Yhteensä	2 275 350	2 619 032

28.) Joukkovelkakirjalainat

Taseen erä lyhytaikainen korollinen vieras pääoma sisältää 31.12.2023 kuntatodistusohjemaan perustuvaa lainaa 3.500.000 euroa.

29.) Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Pakolliset varaukset yht	0	156 895		

30.) Velat tytäryhteisöille ja kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisyyksille

	2023		2022	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		5 597		1 629
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	5 597	0	1 629
Velat kuntayhtymille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		367		275 969
Muut velat				
Siirtovelat		0		236 239
Yhteensä	0	367	0	512 208
Velat osakkuus ja omistusyht.				
Saadut ennakot				
Ostovelat				5 633
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		0		0
Vieras pääoma yhteensä	0	5 964	0	519 470

4.5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Kunnalla ei ole velkaa, joiden vakuudeksi olisi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai pantattu osakkeita.

38.) Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	5 039 713	3 696 510	4 961 451	3 612 883
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	371 672	345 831	349 648	238 175

39. – 40.) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut	Kunta			
	Konserni		Kunta	
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset	2023	2022	2023	2022
Alkuperäinen pääoma			6 617 310	6 617 310
Jäljellä oleva pääoma			3 008 713	3 342 396
Takaukset muiden puolesta	2023	2022	2023	2022
Alkuperäinen pääoma	296 361	296 361	2 049 900	2 049 900
Jäljellä oleva pääoma	247 777	257 494	985 408	1 131 775

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista	28 512 765	26 709 141
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12	22 697	15 445

41.) Muut taseen ulkopuoliset erät	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 595 943	2 526 775	1 506 685	1 740 891
Koronvaihto- ja korkokattosopimukset Markkina-arvo 31.12.2023		128 532		

5. HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Kunnan henkilöstön määrä 31.12.2023						
	Vakinainen henkilöstö	Määrä- aikainen henkilöstö	Työllistetyt	31.12.2023 täyttämättä olevat toimet/virat	Henkilöstö yhteensä	Vakituisen henkilöstön muutos 31.12. 2022 tilanteesta
Yleishallinto	9	0	0	0	9	-1
Sivistystoimi	89	40	0	0	129	-7
Tekninen toimi	34	5	0	0	39	-9
YHTEENSÄ	132	45	0	0	177	-17

43) Henkilöstökulut		
	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	8 444 974	8 412 924
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	36 069	26 828
Henkilöstökulut yhteensä	8 481 043	8 439 753

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2023	2022
Keskustan Kuortaneen kunnallisjärjestö	2 536	2 621
Kansallinen Kokoomus	2 099	1 973
Kuortaneen Kokoomuksen naiset	939	890
Kuortaneen Perussuomalaiset	1 082	1 184
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	6 655	5 752

45) Tilintarkastuksen palkkiot	2023	2022
Tilintarkastus KPMG	5 161	6 197
Muut palkkiot	2 950	2 375
Palkkiot yhteensä	8 111	8 572

6. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

6.1 Kuortaneen Vesihuoltolaitos

Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja sille on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitetiedot. Kirjanpidon eriyttämisellä pyritään jatkossa siihen, että tilinpäätöksessä ja siinä esitettyjen tunnuslukujen perusteella voidaan läpinäkyvästi arvioida, missä määrin vesihuollosta perittävät maksut kattavat palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset pitkällä aikavälillä ja ovatko maksut kohtuullisia.

6.1.1 Tuloslaskelmat

VESILAITOKSEN TULOSLASKELMA	2023	2022
Liikevaihto	461 999	546 178
Vesimaksut (ulk)	443 445	524 502
Vesimaksut (sis)	13 160	15 985
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	5 394	5 692
Materiaalit ja palvelut	-200 547	-191 305
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	-200 663	-191 305
Varastojen lisäys tai vähennys	0	0
Muut kulut	116	
Palveluiden ostot		
Henkilöstökulut	-80 418	-87 762
Palkat ja palkkiot	-66 329	-69 161
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 936	-16 147
Muut henkilösivukulut	-2 153	-2 454
Poistot ja arvonalentumiset	-46 945	-46 638
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 945	-46 638
Arvonalentumiset		
Rahoitustuotot ja kulut		
Viivästyskorkotulot		
Liiketoiminnan muut kulut	0	0
Liikelylijäämä (-) / alijäämä (+)	134 089	220 473
Tilikauden ylijäämä	134 089	220 473
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Voitto %	29	40
Sijoitetun pääoman tuotto,%	7	12

VIEMÄRILAITOKSEN TULOSLASKELMA	2023	2022
Liikevaihto	313 240	314 383
Vesimaksut (ulk)	245 769	245 154
Veslimaksut (sis)	20 070	25 354
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	47 401	43 875
Materiaalit ja palvelut	-229 316	-187 027
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	-229 316	-187 027
Varastojen lisäys tai vähennys		
Muut kulut		
Palveluiden ostot		
Henkilöstökulut	-82 854	-63 354
Palkat ja palkkiot	-70 220	-50 881
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-10 704	-10 281
Muut henkilösivukulut	-1 930	-2 192
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-95 179	-95 040
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut		
Liikelylijäämä (-) / alijäämä (+)	-94 109	-31 038
Tilikauden ylijäämä	-94 109	-31 038
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Voitto %	-30	-10
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-5	-2

6.1.2 Rahoituslaskelma

VESIHUOLTOLAITOS		
Toiminnan rahavirta	2023	2022
Liikeyljäämä	39 979	189 435
Poistot ja arvonalentumiset	142 125	141 678
Rahoitustuotot ja -kulut		
Satunnaiset erät		
	182 104	331 114
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-71 685	-50 090
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyv.vast.hyödykk. Luovutustulot	0	0
	-71 685	-50 090
Toiminnan ja investointien rahavirta	110 419	281 024
Rahoituksen rahavirta	33 077	-86 581
Lainakannan muutokset		
Pa.lainojen lisäys kunnalta		
Pa.lainojen vähennys kunnalle		
La.lainojen muutos kunnalta	-105	-118 068
La.lainojen muutos muilta	31 397	41 922
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	1 785	-7 935
Rahoituksen rahavirta	0	-2 500
Rahavarojen muutos	143 496	194 443
Rahavarojen muutos (tase)	146 496	194 443
RAHOITUSOSAN TUNNUSLUVUT		
	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirta	253 789	281 024
Investointien tulo-rahoitus%	354	761
Kassan riittävyys pv	928	974

6.1.3 Tase

TASE

	2023	2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet	2 572 019	2 642 459
Maa- ja vesialueet	15 678	15 678
Rakennukset	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 556 341	2 626 781
Koneet ja kalusto	0	0
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 572 019	2 642 459
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	382 717	401 192
Yhdystili	1 690 097	1 546 601
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 072 814	1 947 793
VASTAAVAA	4 644 834	4 590 252
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 802 566	1 802 566
Edellisten tilien voitto/tappio	1 840 026	1 650 591
Tilikauden yli-/alijäämä	39 979	189 435
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 682 572	3 642 592
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	480	510
Liittymismaksut (pal.kelp)	794 447	781 495
Lyhytaikainen vieras pääoma	140 573	140 678
Lomapalkkavelka	26 762	24 977
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	962 262	947 660
VASTATTAVAA	4 644 834	4 590 252
TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste %	79	79
Suhteellinen velkaantuneisuus %	124	110
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	1 880	1 840

6.1.4. Toimintakertomus 2023

Toiminnan toteutuminen

Vesilaitos toimittaa määräysten mukaista talousvettä ja viemärlaitos vastaa jätevesiverkoston toiminnasta.

Vesihuoltolaitoksen päällikkönä toimii tekninen johtaja ja vastaavana hoitajana Ari Siukola.

Merkittävänä vesihuoltolaitoksen toimintavarmuutta lisäävänä tekona on ollut koko keskustataajaman alueelle se, kun Keskustien alla olevat vanhat valurautaiset vesijohtoputket uudistettiin monena peräkkäisinä vuosina niin, että työ on nyt saatu kokonaisuudessaan valmiiksi.

Kuluvana vuonna 2023 talousveden toimitus on ollut häiriötöntä ja vedenlaadussa ei ole ollut huomauttamista. Kunnan jakeluvesiverkoston Lappavesi Oy:n rakentama syöttövesijohtoputki Lappakankaalta on osoittautunut edelleen toimivaksi ja toimintavarmuutta lisäävänä ratkaisuna.

Uusia sopimuksia liittymisestä kunnan vesijohtoverkoston tehtiin 11 kpl ja viemäriverkoston 2 kpl. Vesimittareita vaihdettiin 12 kpl.

Haapamäentien paineenkorotusasemalle vaihdettiin kahdesta pumpusta toinen.

Varavesipumppu ostettiin joko Heikkilän tai Leppälän paineenkorotusasemalle mahdollisen vaurion vuoksi.

Esikäsitteilylaitoksella parannettiin toinen iso pääpumppu ja vaihdettiin kansi-imurit.

Vettä on ostettu Porrasojalta 224.366 m³ ja Lahdenkankaalta 49.068 m³, lisäksi TKA verkostosta 24.022 m³.

Jätevettä pumpattiin Lapuan jätevesipuhdistamolle 139.065 m³.

Tavoitteet vuodelle 2023

Vilmeikönrannan asuntoalueen kesäveden toimintavarmuuden parantaminen.

Mittari: Ei valituksia vedensaannista.

Tavoitetaso: Kesäveden toiminta on keskeytyksetöntä.

Toteutuma: Toimintaa kehitetään edelleen. Veden keräämiseen vedenottokaivoon on hankittu vesilautta, joka asennetaan 2024.

Vanhojen viemäriverkoston saneeraamista

Mittari: Parannetaan yksi jätevesipumppaamo.

Tavoitetaso: Sampolan jätevesipumppaamon saneeraus talousarvion mukaisesti.

Toteutuma: Sampolan jätevesipumppaamon saneeraus on valmis.

Valvontatutkimusohjelma

Vesihuoltolaitos on ottanut käyttöön Valviran edellyttämän valvontatutkimusohjelman kunnan terveydensuojeluviranomaisen suostumuksella ensimmäisen kerran 1.1.2013 alkaen ja se on ollut

voimassa viisi vuotta aina 31.12.2017 saakka. Uusi Valvontatutkimusohjelma on laadittu vuoden 2023 aikana niin, että se on voimassa 1.1.2023 – 31.12.2027 välisen ajan.

Toimintavuonna 2023 talousvesi täytti sosiaali- ja terveysministeriön asettamat laatuvaatimukset ja suositukset kaikissa tutkituissa näytteissä. Talousvesinäytteitä otettiin yhteensä 14 kappaletta ja raakavesinäytteiden ottamisesta huolehti Lappavesi Oy.

Jätevedestä otetaan näyte kerran kuukaudessa esikäsitteilylaitokselta. Näyte otetaan Lapuan Jätevesi Oy:lle pumpattavasta lähtevästä jätevedestä. Lapuan Jätevesi Oy:n puhdistamon 7.7.2010 saatu ympäristölupa edellyttää korkeaa puhdistustehoa, näytteenotot tukevat tätä valvontaa.

Vedenlaatutietoja

VERKOSTOVESI		Keskiarvo	Maksimi	Minimi	EU-normi
Heterotrofit	pmy/ml	2	11	0	(100)
Koliformit	pmy/100ml	0	0	0	0
E. Coli	pmy/100ml	0	0	0	0
pH		7,6	7,8	7,4	7-9
Ammonium	mg/l	0,01	0,01	0,01	0,50
Väriluku	mg Pt/l	10	10	10	
Sähkönjohtok.	µS/cm	149	160	140	
Rauta	µg/l	54,3	84	23	200
Mangaani	µg/l	2,8	8,8	1,1	50
Alumiini	µg/l	51,9	91	31	200
Sameus	FTU	0,2	0,4	0,2	(1,0)
COD	mg/l	1,6	1,9	1,2	5,0

Arvio tulevasta kehityksestä

Laitoksen vesitoimittajalla Lappavesi Oy:llä on käytettävissään määrän ja laadun suhteen riittävät pohjavesivarat talousvesitarpeisiin. Vesihuoltolaitoksen tase on vahva, joka turvaa tulevat uudet investointihankkeet ja peruskorjaustarpeet.

Arvio riskeistä ja riskien hallinnasta

Vesihuoltolaitoksen suurimmat toiminnalliset riskit ovat laaja-alainen tai pitkäkestoinen sähkökatko, tärkeän vesijohdon vaikeasti korjattava rikkoutuminen ja veden tarpeen äkillinen merkittävä lisäys.

Syöttölinja Porrassojan vedenkäsittelylaitoksen on rakennettu 1970 -luvulta ja materiaalina himaniitti, mutta Lappavesi Oy on rakentanut uuden syöttövesijohtolinjan 2016. Suurin osa verkostosta on rakennettu 80-luvulla PVC- ja PE- muoviputkesta.

Tällä rakennetulla uudella vesijohtolinjalla veden toimittaja varautuu etenkin ikääntyvän jakeluverkoston ongelmatilanteisiin tavoitteenaan talousveden saannin turvaaminen kaikille asiakkaille silloinkin, kun tärkeitä teknisiä järjestelmiä menee epäkuuntoon, tai kun raakaveden saatavuus esimerkiksi usean perättäisen kuivan vuoden seurauksena huononee.

Nokian vesikriisin jälkeisten v.2008 tehtyjen tarkastusten jälkeen kaikille jätevesipumppaamoille, joille tulee talousvesi, on lisätty takaiskuventtiilit. Kaikki kytkennät on tarkastettu, eikä mahdollisuutta talousveden pilaantumiseen ole.

Riskien pienentämiseksi on 2000-luvulla veden toimittaja hankkinut varavoimakoneet päävedenottamolle. Kuortaneen varavesijohdon myötä toimintavarmuus saadaan nykykriteerein arvioituna hyvälle tasolle.

Toiminnan tärkein ympäristöriski on pohjaveden pinnan voimakas ja/tai pysyvä aleneminen pohjavesiesiintymän ylikuormituksen, poikkeuksellisten sääolojen tai muun seurauksena. Tätä riskiä hallitaan pohjavesipintojen ja vedenoton jatkuvalla seurannalla ja vedenottoa hajauttamalla.

Investoinnit ja niiden rahoitus

Puhtaan veden investointikohteina oli olemassa olevien pumppujen uusintaa, hankintojen arvo oli 11 000 €.

Jätevesipuolella oli vuonna 2023 kaksi merkittävä investointihanketta. Sampolan ja Majantien jätevesipumppaamot korvattiin kokonaan uusilla valmiilla pumppaamoilla. Urakkasummat olivat yhteensä 50 500 €. Investoinnit rahoitettiin kassasta.

Lisäksi vesi- ja viemäriverkostojen saneerauksia ja rakentamisia on tehty tarpeen mukaan esim. katujen ja piha-alueiden peruskorjauksien yhteydessä.

Maksut

Vesihuoltolaitoksen käyttömaksut ovat olleet 1.1.2014 alkaen seuraavat:

- vesi	1,23 € (alv 0 %)
- jätevesi	2,45 € (alv 0 %)

Liittymis- ja perusmaksut määräytyvät kulutuspuistin vesimittarin koon perusteella. Maksuja peritään puhtaan veden ja jäteveden osalta

7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Kuortaneella 25.3.2024

 Anne Haapa-aho, pj	 Riikka Varila, vpj
 Susanna Ylikantola, jäsen	 Juha-Matti Salimäki, jäsen
 Eeli Mäki-Mustapää, jäsen	 Tauno Lampinen, jäsen
 Alpo Santanen, jäsen	 Teemu Puolijoki, kunnanjohtaja

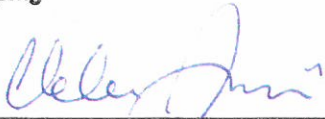
Kuortaneen kunta

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilikauden 1.1.2023 – 31.12.2023 tilinpäätöksen tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Kuortaneella 27.5..2024

Kpmg

Helena Järvenpää

JHTT HTM

8. KÄYTETYT KIRJAPITOKIRJAT

Tositesarja	10 Pankkitositteet
	20 Ostolaskut/hallinto-osasto
	22 Ostolaskut/perusturva
	23 Ostolaskut/sivistysosasto
	25 Ostolaskut/ympäristöosasto
	27 Ostolaskut/vesihuoltolaitos
	30 Myyntilaskut/hallinto-osasto
	32 Myyntilaskut/perusturva
	33 Myyntilaskut/sivistysosasto
	35 Myyntilaskut/ympäristöosasto
	37 Myyntilaskut/vesihuoltolaitos
	40 Palkkatapahtumat
	50 Ostoreskontran maksut
	60 Myyntireskontran suoritukset
	72 Päivähoitomaksulaskutus
	90 Muistiotositteet

Pääkirja

Päiväkirja

Tapahtumaraportti